

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CÉNTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART

UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

11^E JAARGANG

WOENSDAG 21 APRIL 1926

No. 538

INHOUD.

	Blz.
DE ZEERECHT-CONFERENTIE VAN BRUSSEL door <i>Mr. G. van Slooten Azn.</i>	368
Internationale werktijdregeling II door <i>Ir. B. Bölger.</i>	369
Het Fascisme en het Sociale vraagstuk door <i>Mr. Dr. A. A. van Rhijn</i>	370
De wenschelijkheid van een Internationale regeling van het Treilvisserijbedrijf in de Noordzee door <i>P. E. van Renesse</i>	372
Wijziging in de Technisch-Economische grondslagen der Koloniënindustrie	373
De Rijksmiddelen	375
AANTEKENINGEN:	
Verlaging der Spoorwegtarieven	376
Provinciale- en Gemeenteleeningen	376
MAANDGIFTERS:	
Emissies in Maart 1926	378
Overzicht der Rijksmiddelen	379
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	379—386
Geldkoersen. Bankstaten. Goederenhandel.	
Wisselkoersen. Effectenbeurzen. Verkeerswezen.	

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.

Algemeen Secretaris: *Mr. Q. J. Terpstra.*

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES.

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. E. Moresco; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbuis; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: *Prof. Mr. G. M. Verrijn-Stuart.*

Redacteur-Secretaris: *D. J. Wansink.*

Secretariaat: *Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam. Telefoon Nr. 3000. Postrekening 8408.*

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en girorekening No. 6729.*

20 APRIL 1926.

Het aanbod van geld werd deze week iets grooter. Vooral in het midden der week ontstond een flinke vraag naar wissels, zoodat de rente voor particulier disconto van 2¹⁵/₁₆ pCt. tot 2³/₄ pCt. terugliep. De prolongatienoteering bleef aanvankelijk onveranderd. De omzetten waren echter zeer gering; verschillende dagen kon er geen noteering tot stand komen, zoodat ten slotte Zaterdag een daling tot 2¹/₂ pCt. intrad.

* * *

De weekstaat van De Nederlandsche Bank geeft weinig veranderingen van beteekenis te zien. De post binnenlandsche wissels daalde, als gevolg van aflossing van rechtstreeks bij de Bank geplaatst schatkistpapier, van f 77,4 miljoen tot f 74,3 miljoen. De beleeningen blijken met f 2,7 miljoen te zijn toege-

nomen. Het renteloos voorschot aan het Rijk daalde met f 5 miljoen.

De voorraad gouden munt verminderde met f 200.000. De post muntmateriaal bleef vrijwel op dezelfde hoogte. De zilvervoorraad geeft een vermeerdering van f 200.000 te zien. De post papier op het buitenland klom met f 6,4 miljoen, terwijl de diverse rekeningen onder het actief met f 5,2 miljoen afnamen.

De biljettencirculatie daalde van f 830,9 miljoen tot f 818,4 miljoen. De rekening-courantsaldi toonen een vermeerdering van f 7,9 miljoen. Het beschikbaar metaalsaldo steeg met f 900.000. Het dekkingspercentage bedraagt 53.

* * *

De schommelingen in de goudwisselkoersen waren ook deze week weder gering. Dollars wisselden nauwelijks ½ cent. Ponden waren iets minder stabiel. In het midden der week was de stemming vrij flauw, maar na een daling van omstreeks ½ cent trad weder een herstel in tot ongeveer den openingskoers. Franken ondergingen weder de gebruikelijke schommelingen. De stemming was flauw; geopend op 8,54 en 9,48 trad, na een herstel van 10 à 15 cent op Dinsdag, een bijna onafgebroken daling in tot 8,37 en 9,16. Verder valt te vermelden een nieuwe haussebeweging voor Oslo 53,50—54,70 en een zeer vaste stemming voor de Yen 1,14½—1,17½ en Buenos Aires 99¼—99%.

* * *

De Minister van Financiën stelt de inschrijving open op schatkistpapier op Donderdag 22 April a.s. Aangeboden worden drie- en zesmaands promessen en 4 pCt. jaarsbiljetten tot een totaal van ten hoogste f 35 miljoen.

LONDEN, 19 APRIL 1926.

Een vrij levendige concurrentie voor kort geld deed zich gedurende de eerste dagen van de vorige week in de markt gevoelen, zoodat prijzen tot 4½ en 4¾ pCt. voor daggeld werden betaald.

Nadat de verdere betaling van rente op Staatsfondsen op 15 April had plaats gehad, werd de markt ruim en liep de prijs van het namiddaggeld tot 3½ en 3 pCt. terug.

Disconto bleef bij geringen omzet onveranderd op 4¾ pCt., ofschoon de tendens eerder iets flauwer werd.

Dollars en Guldens waren slechts aan onbeteekende schommelingen onderhevig; slot heden 4,86½, 12,12½.

DE ZEERECHT-CONFERENTIE VAN BRUSSEL.

Van 6 tot en met 11 April j.l. is te Brussel de Vijfde Diplomatieke Zeerechtconferentie gehouden onder presidium van den bekenden ex-minister Louis Franck. Op de agenda van deze bijeenkomst van afgevaardigden der Regeeringen van de belangrijkste zeevarende naties stond ditmaal slechts een tweetal onderwerpen: de afschaffing van de immunitet der Staatskoopvaardijsschepen, en de herziening van de in 1923 opgestelde conventie omtrent de hypotheeken en de geprivilegieerde schulden.

Omtrent de immunitet der Staatsschepen kwam men tot een overeenkomst, die in hoofdzaak is gebaseerd op de in de vergaderingen van het Comité Maritime International te Londen, Gotenburg en Genua vastgestelde beginselen. Er wordt onderscheiden tusschen koopvaardijsschepen en schepen, die gebruikt worden voor gouvernementele en niet-commerciële doeleinden. Staatskoopvaardijsschepen worden met gewone handelsvaartuigen gelijkgesteld en kunnen dus ook in beslag worden genomen. De andere schepen kunnen niet worden gearresteerd en aanspraken ter zake van hunne exploitatie en navigatie kunnen slechts worden vervolgd voor de rechtscollege's van het land waar zij thuis behooren.

Reeds bij eene vroegere gelegenheid mocht ik uiteenzetten, dat, strikt genomen, de regeling van dit onderwerp, dat tot de publiekrechtelijke moet worden gerekend, minder goed thuis behoort bij de Brusselsche conferenties, die zich tot nu toe slechts met privaatrechtelijke regelingen bezighielden. Men bleek zich hiervan vrij algemeen bewust te zijn, en dit uitte zich meer in het bijzonder toen men genaderd was tot de beraadslaging omtrent een voorgestelde regeling der immunitet in tijd van oorlog. Dit voorstel berustte op het denkbeeld, dat, wanneer een Staat in oorlog is, geen enkel van zijn schepen door beslag of dergelijke maatregelen mag worden lastig gevallen. Tegen een dergelijke incidentele afdoening van een moeilijke volkenrechtelijke quaestie werd van verschillende zijden bezwaar gemaakt. Het slot is geweest, dat men een bepaling opstelde in dezen zin, dat in tijd van oorlog iedere contracteerende Staat (dus ook een neutrale) de conventie tijdelijk buiten werking zal kunnen stellen, en dat hiervan het gevolg zal zijn, dat de immunitet van de Staatsschepen, voorzover door deze conventie afgeschaft, voor den tijd der suspensie herleeft.

Wanneer men zich voor oogen houdt, dat ten aanzien van de immunitet van Staatsschepen in de ter conferentie vertegenwoordigde landen minstens drie verschillende theoretische zienswijzen bestaan, behoeft het geen verwondering te baren, dat er in het nu getroffen vergelijk van een vaste juridische kern niet veel te bespeuren valt. Ook uit de redactie blijkt duidelijk, dat men zich vooral bezig heeft gehouden met het wegnemen van schadelijke gevolgen uit een verschijnsel voortvloeiende, doch zich met de dieper liggende oorzaak niet te veel heeft bemoeid. Voor het bereiken van een practisch resultaat was dit wellicht de eenige methode.

In een strijd tegen verschijnselen heeft men er zich intusschen op voorbereid te houden, dat wanneer na voldoende strategische voorbereiding de aanval wordt ondernomen, het verschijnsel reeds vanzelf verdwenen kan zijn. Het komt mij voor, dat den ijverigen redacteurs van de nu tot stand gekomen conventie deze les opnieuw zal worden ingescherpt. Bedriegen niet alle voortteekenen, dan loopt het met de Staatskoopvaardij snel ten einde en staan wij spoedig voor eene uiteindelijke manifestatie der onmacht van den Staat waar het geldt het uitoefenen van een zoo moeilijk en wisselvallig bedrijf als dat der reederij. Een duur experiment, maar een gezonde kuur. Wanneer de ratificatie dezer conventie samenvalt met het zakken van het scherm op het tooneel der Staatsreederij,

dan zal het tractaat wel nooit kunnen worden toegepast. Het is misschien jammer voor al het verrichte werk, doch één voordeel zal in ieder geval gewonnen zijn en dit is: dat allerwege duidelijk en onomwonden is uitgesproken, dat het den Staat niet geoorloofd mag zijn zich te mengen in het handelsverkeer en als een gewoon koopman verbintenissen aan te gaan om daarna zich achter zijn Souvereiniteit te verbergen wanneer het erop aankomt zijne verbintenissen gestand te doen.

* * *

De herziening van de conventie omtrent de scheepshypotheeken en voorrechten was ter conferentie van Genua van het comité maritime aan de Belgische Regeering in overweging gegeven. Een bezwaar tegen zulk een herziening lag in de omstandigheid, dat sommige Staten, waaronder Frankrijk en België, de conventie reeds hadden geteekend. Gelukkig maakten deze landen tegen een herziening op bescheiden schaal geen bezwaar.

Bij het maken van een regeling omtrent hypotheeken en voorrechten heeft men rekening te houden met de belangen van de reederijen, vooral van de kleine ondernemingen, eenerzijds, en van de credietgevers onder hypothecair verband, anderzijds. De reederijen wenschen, dat, indien gedurende de reis belangrijke reparaties of leveranties moeten geschieden, daarvoor zonder bezwaar crediet te bekomen zij, en dat de reparateurs en leveranciers erop vertrouwen kunnen, dat zij door het schip zijn gegarandeerd. Doch de hypotheekbanken zien niet gaarne, dat allerlei privileges, waarvan het beloop vrij onberekenbaar is, voor haar recht worden geschoven. De vroegere conventie had iedereen tevreden willen stellen, doch het resultaat was dat iedereen ontevreden was.

Het grootste bezwaar had men allerwege tegen het voorschrift, dat sommige privileges op het scheepsregister moeten worden ingeschreven. Terecht vroeg men zich af hoe zoo'n inschrijving zou moeten worden geroyeerd indien de schuldeischer, die wellicht in het land der tegenvoeters woonde en in ieder geval na bekomen betaling bij de zaak verder geen belang had, daartoe zijn toestemming niet gaf.

Deze grief is thans weggenomen. Het geheele denkbeeld van het ingeschreven privilege is losgelaten met al de gevolgen van dien.

Het kwam er nu nog op aan een regeling te vinden omtrent de reparatiekosten en de leveranties. De kleine reederijen, waarvoor in het bijzonder Groot-Brittannië opkwam, verlangden voor deze vorderingen een plaats vóór de hypotheek. De hypotheekbanken, voornamelijk gesteund van Nederlandsche zijde, hadden hiertegen in beginsel geen bezwaar, mits eenige behoorlijke waarborg tegen misbruik werd gegeven. Over deze waarborgen werd lang gestreden.

Men heeft zich tenslotte kunnen vereenigen over een stelsel van korte verjaring van het voorrecht voor leveranties. Zes maanden na de verstrekkingen zullen de daaruit ontstane vorderingen niet meer bevoorrecht zijn. Van Nederlandsche zijde was voorgesteld deze preferentie niet langer te doen duren dan vijftien dagen na het eindigen van de reis (het lossen van de lading) en de prioriteit niet toe te kennen, dan ingeval communicatie met den reeder zelf onmogelijk was geweest. Dit laatste werd niet aangenomen, omdat men daarvan allerlei onzekerheid en dientengevolge vele processen vreesde. Het eerste vond men naar mate van den duur der reis óf te kort óf te lang en men gaf de voorkeur aan een vasten termijn.

Voor de reparaties nam men een verjaring na één jaar aan. Deze termijn werd gekozen met het oog op het veelvuldig gebruik de betaling van den slottermijn op negen maanden te stellen. Men was overigens van meening, dat de hypotheekgevers het crediet voor herstellingen niet te veel mochten be-

moeilijken, omdat die reparaties toch ook, misschien in de eerste plaats, in hun belang geschieden. Door de reparaties komt het object weer tot waarde en blijft als onderpand behouden.

Het thans gekozen stelsel beantwoordt niet geheel aan de bepalingen van ons nieuwe Zeerecht. Wordt de conventie door ons aanvaard, dan zal een verandering in dat zeerecht derhalve onvermijdelijk zijn. Een aanlokkelijk werk is dit niet voor hen, die de nieuwe wet in het leven hebben geroepen en, mij dunkt, buiten noodzaak mag deze niet worden geveerd.

De conventie zal aan de Nederlandsche Scheepshypothekbanken dit voordeel geven, dat zijer voortaan zeker van kunnen zijn, dat hun recht, zooals het hier te lande geldt, in den vreemde zal moeten worden erkend. Ofschoon men zou kunnen beweren, dat in het algemeen de opvatting bij de meeste buitenlandsche rechtscolleges gunstig is voor zulk een erkenning ook buiten bijzondere conventie, mag men toch niet uit het oog verliezen, dat indien nagenoeg alle zeevarende staten een conventie in dien zin teekenen, de Staten, die niet willen meedoen, gevaar loopen in de buitenste duisternis te geraken op grond van een argumentum a contrario. De conventie zelf zou daartoe overigens aanleiding geven, omdat zij bepaalt, dat de contracteerende Staten vrij blijven, de hypotheek aangegaan in niet contracteerende Staten niet als geldig aan te nemen. Het is dus voor de verzekering van hun recht op zichzelf van belang, dat de Nederlandsche scheepshypothekbanken het aanvaarden door Nederland van de conventie in de hand werken.

Daartegenover staat, dat, wanneer de conventie geldend recht wordt, de rang van de scheepshypothek iets lager wordt dan onder vigueur van de wet Molengraaff.

Hier valt dus voor de voornaamste belanghebbers nauwkeurig het vóór- en nadeel af te wegen. Zijn zij van oordeel, dat het nadeel het voordeel overtreft, dan bestaat er m.i. weinig aanleiding om de conventie te aanvaarden.

Haar nógmaals tot voorwerp van internationale besprekingen te maken, schijnt vrijwel uitgesloten te zijn, temeer nu Engeland staande de vergadering verklaarde de nieuwe bepalingen zonder reserve te aanvaarden.

Mr. G. VAN SLOOTEN AZN.

INTERNATIONALE WERKTIJDREGELING.

II.

De conferentie tusschen de Min. v. Arbeid van Engeland, Duitschland, Frankrijk, België en Italië, waarover ik in E.-S. B. van 3 Maart jl. schreef is 15 Maart door den Engelschen Min. v. Arbeid te Londen geopend en na een moeilijken en vermoeienden arbeid, gedeeltelijk in nachtzittingen, zooals de heer Kuttig, die als Oberregierungsrat de conferentie van Duitse zijde meemaakte, in het Reichsarbeitsblatt schrijft, in den nacht van 19 Maart tot een accoord gekomen, dat door de 5 ministers werd ondertekend. Op de conferentie waren ook aanwezig de heeren Thomas en Butler resp. Dir. en adj.-Dir. van het B. I. T. te Genève. Zooals bekend had de conferentie ten doel, de bezwaren die tegen de ratificatie van het verdrag van Washington 1919 over de wettelijke beperking van den arbeidsduur in Nijverheidsondernemingen bestaan, op te heffen.

We zullen eerst, aan de hand van den voor authentiek geteekenden Duitschen tekst (Reichsarbeitsblatt 1 April 1926) den inhoud der overeenkomst in het kort vermelden. Wat de beteekenis van het verdrag van Washington betreft, kwam men overeen dat, met uitzondering van de in art. 2 van het verdrag genoemde gezinsondernemingen alle nijverheidsondernemingen er onder vallen, onverschillig hoe groot het aantal arbeiders is. De eigenlijke post-, telegraaf- en telefoondienst valt er buiten, niet echter de aanleg-, onderhouds- en herstellingswerken voor dezen dienst. De spoorwegen zullen onder het verdrag

vallen. Onder werktijd wordt verstaan de tijd, dien de arbeider ter beschikking van den werkgever staat, niet de rustperioden, welke volgens art. 8 van het verdrag bekend gemaakt moeten zijn. Werktijdverschuiving over langere perioden door collectieve overeenkomst met een gemiddelde werkweek van 48 u. mag in de bouwvakken worden toegepast. Het begrip „Arbeitsbereitschaft”, (d.i. niet steeds voortdurende arbeid), mag niet te ruim worden uitgelegd en kan toegepast worden op portiers, wakers, brandweerlieden e. d.

Elk land kan zelf het max. van de in art. 6 b. der conventie toegestane overuren voor opeenhooping van werk bepalen. Slechts voor dit soort overwerk is de toeslag van 25 pCt. op het normale loon verplichtend. Uitdrukkelijk is nog overeengekomen, dat deze toeslag dwingend voorgeschreven is. Teneinde de arbeidstijd in een week over 5 of in twee weken over 11 dagen te kunnen verdeelen mag een werkplan volgens art. 5 der conventie over meer dan een week loopen, de gemiddelde werkweek is dan echter max. 48 u. Arbeid boven 48 u. p.w. op den wekelijkschen rustdag zal beschouwd worden hetzij als gewoon overwerk hetzij als arbeidstijd, die valt onder de wettelijke voorschriften van het betreffende land t.a.v. den wekelijkschen rustdag. Is een langere werktijd noodig, dan kan die op grond van de overwerkbe-palingen worden verleend. Indien een land toestaat dat vrije dagen ingehaald worden, zal het aantal uren, dat event. boven 48 u. p.w. gewerkt wordt, in mindering komen van het max. aantal overuren en zal de overwerktoeslag van 25 pCt. voor deze uren betaald moeten worden. Algemeene nationale feestdagen en betaald verlof mogen niet worden ingehaald.

Art. 14 der conventie, dat aan ieder land het recht geeft om de bepalingen van de Conventie op last van de Regeering op te schorten, in geval van oorlog of in geval van gebeurlijkheden, die een gevaar voor de nationale veiligheid opleveren, zal onverkort door elke Regeering in de nationale wetgeving moeten worden opgenomen. Van de daarin gegeven bevoegdheid mag echter slechts gebruik worden gemaakt, bij een crisis, die het nationale bedrijfsleven zoo sterk treft, dat de bestaansmogelijkheid van de bevolking bedreigd wordt. Een economische of handels-crisis, die slechts afzonderlijke bedrijfstakken raakt, kan niet als een gevaar voor de bestaanszekerheid van den Staat worden opgevat en dus de opschorting van het geratificeerde verdrag niet rechtvaardigen. De twee laatste zinnen werden door Engeland slechts voorloopig aanvaard.

Ten slotte kwam men nog overeen dat de Engelsche, Fransche en Duitse tekst van de overeenkomst authentiek zullen zijn en dat de vertegenwoordigers aan hunne Regeeringen de overeenkomst zullen mededeelen opdat de Regeeringen, die de conventie niet geratificeerd hebben, met inachtneming van de getroffen overeenkomst, de ratificatie der conventie in overweging kunnen nemen.

* * *

Wie belang stelt in de ontwikkeling der internationale sociale wetgeving, zal ongetwijfeld met zeer gemengde gevoelens van het bovenstaande hebben kennis genomen en aan hem zullen zich een aantal vragen opdringen, die ten deele slechts beantwoord kunnen worden, wanneer de bevoegde autoriteiten in de onderscheidene landen zich aan de hand van deze overeenkomst over het verdrag van Washington hebben uitgesproken. In het bijzonder is dit het geval met de hoofdvraag of de bespreking de mogelijkheid tot ratificatie heeft vergroot. Nu stond men ten deze in een eigenaardige positie. Men mocht natuurlijk niet buiten den authentieken tekst van de conventie gaan. En wat de uitlegging van dien tekst betreft, daarvoor is het Internationaal Gerechtshof het aangewezen lichaam. Men kan de bespreking dan ook niet anders opvatten dan als een samenkomst van enkele

zeer belangrijke Staten, die bezwaren tegen de ratificatie der conventie hebben, en die nu bij elkaar gekomen zijn om binnen het raam van den tekst der conventie deze bezwaren op te heffen. Wat dat betreft, kunnen zij, die de beperking tot den tekst der conventie het belangrijkste achten, tevreden zijn. Enkele kleine uitzonderingen misschien daargelaten, heeft, (zooals de Ned. Werkgever van 1 April, de heer Geudeker in de Ned. Mercur van 8 April en de N.R.Ct. van 9 April reeds opmerkten) de overeenkomst zich aan de conventie gehouden, zelfs zoodanig, dat nog eens allerlei uitleggingen zijn gegeven, waarover niet de minste twijfel behoefde te bestaan.

Wanneer men afziet van het artikel over de opschorting van het verdrag en de vrijmoedigheid, waarmee men werktijdverlenging bij de spoorwegen onder overwerk wegens opeenhooping van werk rangschikt, volgden alle beslissingen reeds uit de conventie zelf, of, voor zoover dit niet het geval was, waren het aanvullingen, die elk land naar goedvinden zou kunnen regelen en waarop een ratificatie dus niet zou behoeven af te stuiten.

Wie een opheffing, of aangezien die niet mogelijk was, een duidelijke formuleering van de bezwaren tegen de ratificatie had verwacht, zal bij de lezing der overeenkomst dan ook niet veel wijzer geworden zijn. M.i. zijn er hier een drietal mogelijkheden:

1e. De bezwaren zijn in de betrokken landen door de overeenkomst inderdaad opgeheven. Maar dan is het onbegrijpelijk en niet te verantwoorden, dat de ratificatie door dergelijke bijkomstige punten zoo lang uitgesteld is geworden.

2e. De bezwaren, die de Regeeringen hadden, heeft men niet kunnen oplossen, en men is dus niet tot een vruchtdragende overeenstemming kunnen komen. Dit is echter niet zeer waarschijnlijk omdat men wel is waar spreekt van groote moeilijkheden (persbericht I.V.V.) doch aan den anderen kant in officieele kringen (ook die van het B.I.T.) over de overeenkomst zeer enthousiast is.

3e. De bezwaren der Regeeringen zijn opgeheven, doch bij de verdere behandeling der ratificatie zal blijken, dat de bevoegde autoriteiten in het betrokken land er heel anders over denken.

Ik voor mij acht deze laatste mogelijkheid het meest waarschijnlijk. Het wil er bij mij niet in, dat de overwegende bezwaren, die reeds jaren lang de ratificatie onmogelijk maakten, thans door deze overeenkomst uit den weg geruimd zullen zijn.

Alhoewel Nederland niet aan de bespreking te Londen heeft kunnen deelnemen, mogen we ons land hier toch wel als voorbeeld aanhalen, ook omdat de Min. v. Arbeid verklaard heeft het resultaat van die bespreking, die z.i. misschien een nieuw perspectief zou kunnen openen, met groote belangstelling af te wachten. In de M.v.A. op de Arbeidsbegroting 1926 verklaarde Min. Slotemaker de Bruine dat hij niet kon toezeggen dat de M. v. A. van het wetsontwerp om aan de Kroon de bevoegdheid te geven tot ratificatie van de Conventie van Washington (ingediend 21 Juli 1921, terwijl het Voorl. Verslag 27-Dec. 1921 verscheen) spoedig zou verschijnen, omdat, behalve het feit dat de ratificaties van de concurrerende landen op zich lieten wachten, de conventie ook eenige bepalingen bevatte, welke toepassing op ernstige bezwaren zou stuiten. Daarmede bedoelde de Minister voornamelijk, dat na ratificatie werktijdverschuivingen voor langer dan een week, waarbij de gem. 48 u. w.w. niet zou worden overschreden, bij weigering van de arbeidersorganisaties om daartoe mede te werken, slechts zouden kunnen worden verleend krachtens het artikel 6 van de conventie, dat echter niet voor werktijdverschuiving, doch voor overwerk, overschrijding van de gem. 48 u. w.w. is bedoeld. Bij een zoodanige gewrongen toepassing van art. 6 zou men alleen door een eveneens gewrongen interpretatie van het tweede lid van dat artikel kun-

nen ontkomen aan den daarbij gestelden eisch van een verhoogd loon voor overwerk, een eisch, die bij verschuivingen van den werktijd binnen gem. 48 u. p.w. geen zin heeft.

Dit bezwaar, dat te Londen niet onder het oog werd gezien, is inderdaad van principieelen aard, omdat het slechts zou kunnen worden opgeheven, wanneer aan de Regeering vergunning zou worden verleend, om, ook wanneer een der partijen (hier de arbeidersorganisaties) niet mede willen werken, afwijking van den normalen werktijd krachtens art. 5 te verleenen. Aangezien de bepaling zelve aan duidelijkheid niets te wenschen overlaat, zou dit echter niet door een of andere interpretatie doch door een wijziging der bepaling kunnen geschieden. Zoo zijn er meer bezwaren in de onderscheidene landen en het lijkt mij zeer gewaagd uit de Londense bespreking te concludeeren, dat de ratificatie in de betrokken landen nu wel spoedig zal plaats vinden.

Want, wanneer straks deze bespreking de vlag zou moeten zijn om de lading in veilige haven te brengen, zal men zich er terdege rekenschap van moeten geven, dat die lading zelf practisch geen wijziging heeft ondergaan.

Ir. B. BÖLGER.

Haarlem, 14-4-'26.

HET FASCISME EN HET SOCIALE VRAAGSTUK.

In ieder land van Europa ziet de Regeering zich gesteld voor de vraag, welke houding zij moet innemen tegenover het economisch leven in het algemeen en tegenover de organisatiën van werkgevers en werknemers in het bijzonder. Ook het fascistische gouvernement in Italië had op die vraag een antwoord te geven. Mussolini heeft dit thans gedaan in een wet, welke begin December van het vorige jaar door de Italiaansche Kamer werd aangenomen en half Maart ook door den Senaat werd bekrachtigd.

Het fascisme heeft altijd op het machtselement een buitengewonen nadruk gelegd. Reeds in zijn jeugd is Mussolini zeer sterk beïnvloed door George Sorel, die in zijn *Reflexions sur la Violence* zijn syndicalistische beginselen ontwikkelde. Van Sorel heeft Mussolini zijn machtsverheerlijking overgenomen, maar dan van de macht van den *alleenheerscher* en niet van de arbeidersmassa.

De consequentie van dit standpunt bracht met zich mede, dat allerlei volksoverheden, als de vrijheid van drukpers e.a. werden aangetast. De oplossing, die Mussolini aan het sociale vraagstuk heeft gegeven, draagt ook kennelijk de sporen van zijn elders toegepaste levensbeschouwing.

* * *

Reeds in October 1925 trok de Grootte Fascistische Raad de lijnen, die in het aangenomen wetsontwerp zijn uitgestippeld. Slechts één vakorganisatie moest aanspraak op regeeringssteun kunnen maken: „Deze vakvereniging zal de vakvereniging met nationaal karakter zijn, d.w.z. de fascistische vakvereniging”. Het bestaan van andere vakbonden moest blijkbaar onmogelijk worden gemaakt. Hoewel de wet de vrijheid van organisatie niet opheft, is toch practisch dit resultaat wel bereikt. Want een vereeniging van patroons of arbeiders heeft alleen een volwaardig bestaan, wanneer zij bij Koninklijk Besluit is erkend. Die erkenning wordt slechts gegeven aan organisatiën, die aan allerlei beperkende voorwaarden voldoen. Zoo moeten de leiders waarborgen geven van „bekwaamheid, zedelijkheid en vaderlandsliefde”. Bovendien kan de goedkeuring steeds weer worden ingetrokken. Wij staan hier dus voor het feit, dat de overheid diep ingrijpt in de vrijheid van organisatie, gelijk die bijv. ook in onze grondwet is erkend.

Maar er is meer. De wet schrijft uitdrukkelijk voor, dat in elk bedrijf slechts één erkende patroons- en arbeidersbond kan bestaan. Voor de erkenning van elk van beide is het voldoende, indien 1/10 deel der vakgenooten zich hebben aangesloten. De overgrootste

meerderheid is dus wellicht *niet* in die bonden georganiseerd. *Desniettemin* bepaalt de wet, dat die bonden *alle* patroons in het betrokken bedrijf vertegenwoordigen, en collectieve contracten afsluiten, waaraan *alle* werkgevers en werknemers in het bedrijf zijn onderworpen.

Deze bepalingen hebben dus een geheel anderen grondslag dan bijv. de verbindendverklaring van de collectieve arbeidsovereenkomst. Bij de verbindendverklaring blijft de vrijheid van organisatie intact, zoodat groepen, die in een andere richting willen sturen, zich daartoe kunnen vereenigen. In de Italiaansche regeling is die vrijheid practisch illusoir geworden. Bij de verbindendverklaring worden de arbeidsvoorwaarden van het collectief contract alleen dan over het geheele bedrijf uitgebreid, indien de groote meerderheid der bedrijfsgenooten die voorwaarden vrijwillig heeft aanvaard, terwijl de regeering dan nog bovendien haar sanctie kan weigeren. In de Italiaansche regeling kan een kleine minderheid de geheele rest tot het aanvaarden van hare meening dwingen, terwijl een regeeringsgoedkeuring ontbreekt.

Het meeste bedenkelijke is evenwel, dat ook die organisatiën, welke wettelijke erkenning hebben ontvangen, feitelijk niet door hun bestuurders, maar door de regeering worden geleid. De geheele desbetreffende regeling is in overeenstemming met de fascistische beginselen. Een patroons- en arbeidersbond wordt niet bestuurd door een college, maar door één persoon: voorzitter of secretaris, wiens benoeming alweer door de overheid moet worden gesanctionneerd. Deze leider heeft groote bevoegheden. Zoo kan hij personen, wier *politiek* gedrag daartoe aanleiding geeft, uit de vereeniging verwijderen. Wel wordt de leider der vereeniging „bijgestaan” door een raad van bestuur, maar de regeering kan dit college op zijde schuiven en den leider met dictatoriale macht bekleden. In bijzondere omstandigheden kan de regeering nog verder gaan. Dan kan zij zelfs den leider op zijde zetten en het bestuur aan een door haar aan te wijzen commissaris toevertrouwen!

Wij staan hier voor een vermenging van industriele en politieke verhoudingen, welke het bedrijfsleven slechts kan benadeelen. Want in uiterste instantie zijn het niet meer de werknemers en werkgevers zelve, (en dan nog voorzoover in een wettelijk erkende vereeniging georganiseerd) die hun eigen lot bepalen. Neen, de regeering stelt zich in hun plaats. Maar daarmee neemt zij een verantwoordelijkheid op zich, die zij onmogelijk kan dragen. Wanneer het in het industriele leven misloopt, dan zou zij eigenlijk de leiding der productie zelf ter hand moeten nemen. Wat zeker niet de bedoeling van het fascisme is, maar waartoe deze vermenging van het economische en het staatkundige leven consequent moet leiden.

* * *

De nieuwe wet regelt niet alleen de positie der vakorganisatie maar ook de „arbeidsmagistratuur”.

Het fascisme gevoelt zeer veel voor het stelsel van verplichte arbitrage, dat patroons en arbeiders op straffe van boete of hechtenis verbiedt te staken of uit te sluiten en hen verplicht eventuele geschillen door een rechtsprekend college te doen uitmaken. Herhaaldelijk heeft Mussolini verklaard den *klassenstrijd* te verwerpen: patroons en arbeiders moeten in onderlinge *samenwerking* de natie weder groot maken. In de practijk evenwel staan beide groepen dikwijls scherp tegenover elkaar. Wie, zooals de fascist, zeer gemakkelijk zijn toevlucht neemt tot dwang, komt er onwillekeurig toe ook den door hem gewenschten bedrijfsvrede te forceeren, indien andere middelen niet het gewenschte resultaat opleveren.

Intusschen was er, gezien de practijk der verplichte arbitrage, ook voor de Italiaansche regeering reden tot voorzichtigheid.

De toepassing van dit instituut had in Nieuw-Zee-

land veel teleurstelling gebracht, gelijk omstreeks 1913 in ons land gepubliceerde onderzoekingen duidelijk aantoonen. Dat ook nadien nog veel in strijd met de wet werd gestaakt, leert het Official Yearbook in Nieuw-Zeeland van 1923, volgens hetwelk het aantal bij een conflict betrokken arbeiders steeg van 2734 in 1917 tot 10.433 in 1921.

Bovendien waren ook de ervaringen uit Noorwegen bekend geworden. Men heeft daar tijdens den oorlog een beperkten vorm van verplichte arbitrage ingesteld. Niet *alle* arbeidsgeschillen moesten aan het rechtscollege worden onderworpen, maar alleen die, waarbij de regeering verklaarde, dat gewichtige algemeene belangen zouden kunnen worden geschonden. In de Revue Internationale du Travail van Januari 1925 geeft de heer Castberg een overzicht van de lotgevallen van deze wet. Hoewel de schrijver zich deze regeling verdedigt, tonen zijn mededeelingen toch wel duidelijk de nadeelen van dit dwangstelsel. Zoo gebeurde het, dat de arbeiders weigerden een vertegenwoordiger in het rechtscollege aan te wijzen, waarop de aanwijzing door de regeering moest geschieden. De patroons- en arbeidersafgevaardigden stonden telkens tegenover elkaar, zoodat geen geest van verzoening werd gewekt. Eigenlijk wisselde de sympathie voor de verplichte arbitrage al naar gelang uitspraken ten gunste van patroons of ten gunste van de arbeiders werden gedaan. Tijdens de hoogconjunctuur van 1916 tot 1920, toen de arbeiders zware looneischen stelden, verklaarde de aan de werkgevers verwante conservatieve partij er zich in het parlement vóór, omdat de wet de wenschen der arbeiders matigde, terwijl de socialisten om dezelfde reden een tegenovergesteld standpunt innamen. Na 1920 waren de bordjes verhangen. Het rechtscollege bleek de loonsverlaging te vertragen. Nu waren de socialisten vóór, maar de conservatieven tegen. Van een werkelijke verbetering van de onderlinge verhouding tusschen patroon en arbeider kan op deze wijze geen sprake zijn.

Het was in het licht van deze ervaringen begrijpelijk, dat het oorspronkelijke wetsontwerp de verplichte arbitrage in Italië beperkte n. l. tot geschillen en verder tot geschillen in het landbouwbedrijf en bij ondernemingen van algemeen belang. Blijkbaar was dit Mussolini niet naar den zin. In een groote Kamerrede betoogde hij, dat de verplichte arbitrage over de geheele linie moest worden doorgevoerd. De industrieelen in de Kamer bezweken voor zijn aandrang, met het gevolg, dat een stelsel van dezelfde algemeene strekking als het Nieuw-Zeelandsche werd aanvaard.¹⁾ Naast de verplichting tot arbitrage staat ook hier een verbod van staking en uitsluiting gesanctionneerd door hooge geldboeten (maximum 100.000 Lires) en lange gevangenisstraffen (maximum 2 jaar).

Over de verplichting om geschillen over bestaande collectieve contracten uitsluitend voor de arbeidsmagistratuur te brengen, willen wij nog enkele opmerkingen maken. Het Hof van Appèl, dat van deze geschillen kennis neemt, bestaat uit 5 personen, n. l. 3 leden van de rechterlijke macht, waarvan één als voorzitter optreedt, benevens 2 deskundigen uit het economisch leven. Deze deskundigen worden door den voorzitter aangewezen uit een daartoe opgemaakte lijst.

De leden, die niet van nabij met het economisch leven bekend zijn, hebben dus de meerderheid. De colleges van werkgevers en werknemers, die krachtens het collectief contract zelf zijn ingesteld om geschillen te beslissen, worden zonder meer uitgeschakeld. Wij gelooven, dat ook daarmee een stap terug wordt gedaan. Meer en meer openbaart zich

¹⁾ Deze radicale verandering in de wet is in verschillende beschouwingen hier te lande over het hoofd gezien. Zoo bijv. in een artikel over dit onderwerp in De Nieuwe Eeuw van 7 Januari 1926.

een streven om de rechtspraak inzake het collectief contract aan organen, door werkgevers en werknemers ingesteld, toe te vertrouwen. De publicatie van het Centraal Bureau voor de Statistiek over den omvang der collectieve arbeidsovereenkomst op 1 Juni 1925 geeft daarover voor ons land interessant materiaal. Voor ruim 90 pCt. van alle werknemers bij een collectief contract betrokken, had een zelf gekozen scheidsgerecht de plaats van de rechterlijke macht ingenomen.

Hier daarentegen wordt een „arbeidsmagistratuur” geïntroduceerd, waarbij de rechterlijke macht in de plaats van de door partijen gekozen vertrouwenslieden wordt gesteld. Van de samenwerking, welke die eigen rechtspraak tusschen werkgevers en werknemers tot stand kan brengen, wordt geen gebruik gemaakt; de verantwoordelijkheid voor den goeden gang van zaken wordt hen van de schouders genomen. Ook hier weer moet de alwijze Staat, vertegenwoordigd in de rechterlijke macht, voor werkgevers en werknemers uitmaken wat veel beter door henzelf kan worden beoordeeld.

Wij gelooven dan ook niet, dat het fascisme bij zijn poging, om het sociale vraagstuk tot een nadere oplossing te brengen, den juisten weg inslaat. Zooals zoo dikwijls wordt de macht van den wetgever hier overschat. De wetgever kan in het algemeen slechts consolideeren en uitbouwen, wat aan beter inzicht in de verhouding tusschen werkgevers en werknemers is gegroeid. Overschatting van het machts-element in het economisch leven moet, onverschillig of men fascist of socialist is, op teleurstelling uitloopen.

Voorloopig is Mussolini daarvan allerminst overtuigd. Met zijn bekende bescheidenheid verklaart hij, dat „de oogen van geheel de wereld” gericht zijn op de door hem gevonden oplossing, die „alle sedert een eeuw ondernomen onvruchtbare pogingen in het niet doen zinken”.

De toekomst zal wel anders leeren.

Mr. Dr. A. A. VAN RHIJN.

DE WENSCHELIJKHEID VAN EEN INTERNATIONALE REGELING VAN HET TREILVISSCHERIJBEDRIJF IN DE NOORDZEE.

Onze treilvisscherij is, althans voor de naaste toekomst — wat later gebeuren zal, is niet te zeggen — door de inrichting van het bedrijf en den aard der afzetgebieden voor het product aangewezen op de Noordzee. Meer dan de treilvisscherij van eenig ander land wordt zij daarom het slachtoffer van de roekelooze verspilling van den natuurlijke vischrijkdom van de Noordzee, waaraan de treilvisschers zich tot dusver hebben schuldig gemaakt en waardoor o.a. de vangst van schol en schelvisch, welke vóór den oorlog nog voor respectievelijk 21 en 25 pCt. tot de opbrengst van de aangevoerde treilvisch bijdroeg, op onrustbarende wijze achteruit gaat, en een winstgevende uitoefening van het treilvisscherijbedrijf hoe langer hoe moeilijker wordt. Meer dan eenig ander land, heeft Nederland er dus belang bij, dat internationaal maatregelen worden genomen, om tot een rationeele exploitatie van dien rijkdom te geraken.

Zulk een rationeele exploitatie moet berusten op het beginsel, dat de Noordzee met zoo weinig mogelijke kosten een zoo groot mogelijke waarde aan visch vleesch moet produceren.

Iedere visch heeft een periode, waarin zijn groei het sterkst is. Hij zet dan het grootste deel van het voedsel, dat hij tot zich neemt, in visch vleesch om.

Daarna wordt de verhouding hoe langer hoe ongunstiger. Aangezien nu het aantal visschen, dat in de zee kan leven, geheel bepaald wordt door de hoeveelheid voedsel, welke daarin voor hen aanwezig is, spreekt het vanzelf, dat de productie van visch vleesch het grootst zal zijn, wanneer het deel van dat voedsel, hetwelk in visch vleesch wordt omgezet het grootst is, dus wanneer de vischstapel verhoudingsgewijze de

meeste individuen in de sterkste groeiperiode telt.

Bij een rationeele bevissching moeten de oudere exemplaren derhalve in ieder geval weggevangen worden en die, welke de periode van den sterksten groei nog niet hebben bereikt, voldoende worden uitgedund, om voor de individuen, die in die periode verkeerden genoeg voedsel over te laten, zonder dat daardoor intusschen de generaties, die in de toekomst de individuen in de sterkste groeiperiode moeten leveren te sterk aangetast worden.

In de tweede plaats is het een belang, dat de visschen gevangen worden op het oogenblik dat hun waarde het grootst is, tenzij het afwachten van het in dit opzicht gunstigste moment te zeer ten koste van een zoo groot mogelijke productie van visch vleesch zou gaan.

Het probleem is naar men ziet eenigszins van dezelfde soort, als dat van een veehouder, die zijn bedrijf met het meeste voordeel wil uitoefenen, doch veel meer ingewikkeld. De veehouder toch is veel beter op de hoogte van de factoren, waarmede rekening gehouden moet worden; hij kent zijn beesten, hun leeftijd, hun waarde, de hoeveelheid voedsel, welke zij behoeven en welke hij beschikbaar heeft; omtrent de hoeveelheid visschen van elken jaargang, welke in de zee aanwezig is, kan men daarentegen alleen op grond van tal van waarnemingen en veel statistisch materiaal een schatting maken, terwijl men omtrent de hoeveelheid beschikbaar voedsel eigenlijk heelemaal niets weet. Bovendien is de vischstand der zee niet een particuliere maar een maatschappelijke rijkdom, waarop alle volken evenveel recht hebben. De maatregelen voor een rationeele bevissching der zee moeten dus uiteraard een internationaal publiek-rechtelijk karakter dragen. Dit behoeft natuurlijk geen reden te zijn, om van het nemen van dergelijke maatregelen af te zien, maar maakt de zaak veel bezwaarlijker.

Ook technisch is het vraagstuk niet gemakkelijk op te lossen. Hoe moet men visschen, opdat alleen de exemplaren, die de periode van den sterksten groei achter den rug hebben, gevangen worden? Maakt men de mazen van het treilnet zoo groot, dat de kleinere platvisch kan ontsnappen, dan kan men de goed vangrijpe rondvisch niet vangen.

De eigenschap van de schol, om, naarmate zij ouder wordt, diepere wateren op te zoeken, deed een middel aan de hand, om de schol, die haar sterken groei nog niet had doorgemaakt, te sparen. Men kan nl. in de ondiepe gedeelten der zee, waar die nog niet vangrijpe schol in hoofdzaak voorkomt, de uitoefening der treilvisscherij verbieden. Met dit denkbeeld van den Internationalen Raad van het onderzoek der zee vereenigde zich een internationale conferentie van deskundigen, welke verleden jaar van 27 tot 29 Maart te Amsterdam is gehouden. Die conferentie heeft nl. besloten, om aan de Regeeringen der bij de treilvisscherij in de Noordzee betrokken landen aan te bevelen, bij onderlinge overeenkomst voor een drietal jaren een smalle strook van de Noordzee langs de kusten van Nederland, Duitschland en Denemarken gedurende bepaalde tijden van het jaar, verschillend voor verschillende gedeelten der strook, te sluiten voor de treilvisscherij met stoomschepen en met motorvaartuigen met een vermogen van meer dan 50 PK. Kleinere motorvaartuigen en zeilschepen zouden er dus mogen blijven visschen. Teneinde te voorkomen, dat deze vaartuigen op jonge visch, zoogenaamde „puf”, zouden blijven visschen, met het doel deze aan te voeren en te verkoopen, werd er echter op aangedrongen, dat de verschillende landen elk voor zich ook daartegen maatregelen zouden nemen.

Deze maatregelen hebben ook ernstige bezwaren voor ons treilvisscherijbedrijf. Het onmogelijk maken van de pufvisscherij zal de toch reeds zoo schrale verdiensten van vele kustvisschers, in het bijzonder van de opvarenden van een groot deel der motorboten vrij sterk doen dalen en den bemanningen der

treilende loggers het verval doen verliezen, dat de opbrengst der puf hun opleverde en dat een welkome aanvulling vormde van hun doorgaans erg schamele loon. De kleine stoomtreilers, die niet geschikt zijn voor de visscherij op schelvisch en kabeljauw in de diepe zee en meer in het bijzonder dienen voor de visscherij op schol en andere platvisch, welke zich niet zoover van de kusten en vooral in de Deutsche bocht ophoudt — en deze vaartuigen, scholbooten genaamd, vormen ongeveer de helft van onze geheele stoomtreilvloot — zullen een vrij aanzienlijk deel van hun vischgronden verliezen, waaronder ook enkele, welke hun belangrijke vangsten, o.a. van tong en andere fijne platvischsoorten, opleveren. Welk deel van hun besommingen zij daardoor zullen moeten prijs geven, en in hoeverre zij zich op andere vischgronden voor dit verlies kunnen schadeloosstellen, is bij gebreke van de noodige gegevens moeilijk na te gaan, maar de betrokken reeders zelf zien de gevolgen heel donker in. Aan de kans op een voortgezette achteruitgang der scholvangsten, waardoor deze binnen betrekkelijk korten tijd hun beteekenis voor de visscherij ten slotte geheel zullen verliezen, gelooven zij niet zoo erg en in ieder geval zien zij het dadelijke nadeel, hetwelk zij van de sluiting verwachten, ernstiger in. Vermoedelijk komt dit voort uit de algemeen menschelijke neiging, om een toekomstig belang te onderschatten.

Intusschen indien voldoende vaststaat, dat de voorgestelde maatregelen noodig zijn, mag men zich daarvan in beginsel niet laten afhouden door bezwaren van een deel der reeders en visschers, want de visscherij is niet alleen hun belang, maar dat van de geheele gemeenschap en ook van het toekomstige geslacht.

Of men de voorgestelde maatregelen zal nemen en of de sluitingsproef zal slagen is helaas aan ernstigen twijfel onderhevig. Zoowel in Groot-Brittannië als hier te lande ontmoet deze bij belanghebbenden een sterken tegenstand, en al behoeft men zich in beginsel daaraan niet te storen, zonder hun medewerking zal van de uitvoering, welke toch al niet zoo gemakkelijk zal zijn, weinig terecht komen.

De mislukking van deze poging zou echter geen reden mogen zijn, om af te zien van verdere stappen, om tot een rationeële bevissing van de Noordzee te geraken. Men zou dan op andere middelen moeten zinnen.

Hoe dan ook, er moet iets gebeuren. De zaak is van te groot belang voor ons nationale treilvisscherij-bedrijf.

P. E. VAN RENESSE.

WIJZIGING IN DE TECHNISCH-ECONOMISCHE GRONDSLAGEN DER KOLENMIJNINDUSTRIE.

Over bovenstaand onderwerp heeft Prof. Ir. I. P. de Voofs op 27 Maart j.l. een voordracht gehouden voor de afdeling voor Technische Economie van het Koninklijk Instituut van Ingenieurs. Een beknopte samenvatting was vooraf opgenomen in „De Ingenieur” van 20 Maart j.l.

Wij ontleenen daaraan het onderstaande:

Fig. 1 geeft karakteristieke productielijnen van 4 mijnen A, B, C en D in verschillende stadia van ontwikkeling.

De lijn A geeft, voor de jaarproductie, gerekend vanaf het oogenblik dat de ontginningszetel is gesticht, drie perioden te zien, n.l.: 1°. den aanleg gedurende 3 jaren; 2°. het opkomen der productie gedurende 5 jaren tot het maximum van 500.000 ton, waarvoor de inrichting is geprojecteerd, en 3°. het schommelen van, maar vrijwel constant blijven op, die maximum productie.

De lijn B geeft een ander beeld voor een mijn, waarvan de aanleg 5 jaar duurt, doch die op een maximum van 1 miljoen ton is ingericht en waarvoor de stijging tot aan die grens 9 jaar in beslag neemt.

In de lijnen C en D is aangeduid welke cijfers mijnen van grootere of kleinere productie-capaciteit vertoonen tegen den tijd, dat de kolenvoorraad uitgeput is, en zij worden stilgezet. De vlakke lijn gaat dalen tot het oogenblik, dat winstgevende productie niet meer mogelijk is en de ontginningszetel wordt verlaten.

Voor eenig mijn-district zal de lijn der getallen van de jaarproductie de samenvoeging zijn der lijnen van de verschillende ontginningszetsels, waarvan er x zijn, die de normale maximum productie hebben, en dus een horizontaal verloop vertoonen. De stijging moet komen van y ontginningszetsels, die in de 2de periode verkeerden van het opklommen tot de maximum productie, waartegenover staat dat een aantal mijnen z , die het eind van haar bestaan naderen, een dalenden invloed op de totale productielijn uitoefenen. Hieruit volgt, dat voor eenig mijn-district de productiestijging afhangt van den ouderdom der exploitatie en van de verhouding, die er tusschen x , y en z bestaat. Daarbij is het van grootte beteekenis of het mijnveld toelaat snel en in groot aantal nieuwe ontginningszetsels te stichten, en of daarvoor veel of weinig kapitaal ter beschikking staat.

De Nederlandsche Mijnbouw (fig. 2) is een voorbeeld van een zeer snel en sterk stijgende productie omdat zij immers, op een enkele uitzondering na, gedragen wordt door jonge en modern ingerichte mijnen.

Fig. 3 geeft voor een lange periode (1860—1925) de ontwikkeling van de kolenproductie in Duitschland, Engeland en de Vereenigde Staten. Met opzigt zijn schommelingen vermeden door telkens afstanden van 5 jaar te nemen.

Merkwaardig in deze lijnen is:

1°. dat van 1860—1880 Engeland een sterkere stijging had dan de bijna gelijke van Duitschland en de Vereenigde Staten;

2°. van 1880—1900 gaan Duitschland en Engeland bijna parallel, doch beginnen de Vereenigde Staten een steilen aanloop;

3°. van 1900—1913 begint Duitschland een kleinen voor-sprong te verkrijgen op Engeland, doch de stijging is niet te vergelijken met de steeds steiler wordende helling van de Vereenigde Staten;

4°. vanaf 1913 komt zoowel voor Engeland als voor Duitschland de inzinking door den oorlog, die sedert het laatste jaar een herstel vertoont. (Een gedetailleerder lijn zou voor 1923 een speciale inzinking van Duitschland en een herstel voor Engeland toonen in verband met de Roer-bezetting, dat echter evenals de Engelsche kolenstaking van 1921 een voorbijgaand verschijnsel was).

De stijging van de Vereenigde Staten eindigt in 1918, om daarna sterke schommelingen, doch een verzakkend of zelfs dalend gemiddelde te doen zien, en wel dalend door het stopzetten van tal van kleine — in de voorspoedsperiode op zwakke basis opgezette — mijnen.

Fig. 4 geeft nu een overzicht van den kolenexport van deze landen en van België:

Ten opzichte van Engeland geven de cijfers vrij nauw-

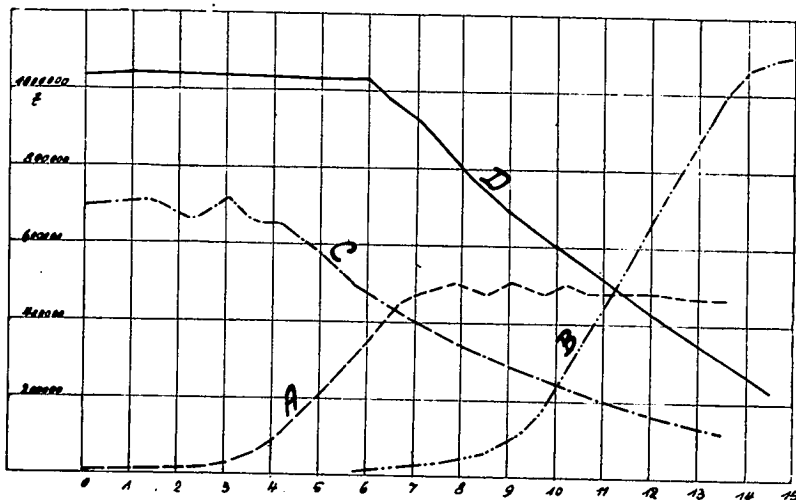

Fig. 1

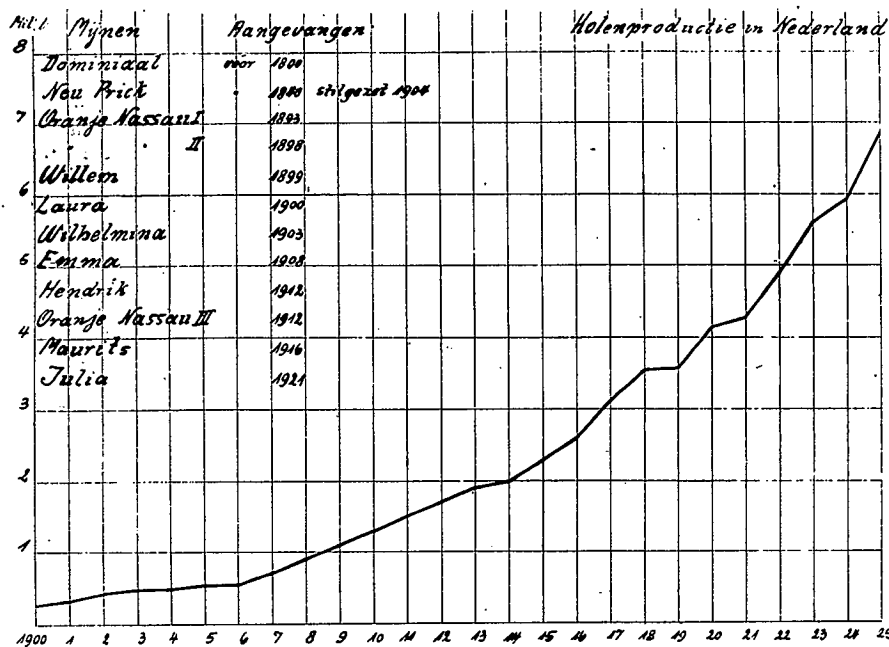

Fig. 2

keurig; de levering op langen afstand aan, doch voor de drie overige omvatten zij tevens leveringen binnen den engeren afzetkring over staatsgrenzen heen, b.v. van de Vereenigde Staten naar Canada. Ondanks deze onnauwkeurigheid geven de lijnen, die het verloop voor de jaren 1885—1925 omvatten, een scherp indruk van:

10. de steile stijging der levering op langen afstand tot 1913;

20. het groote aandeel dat Duitschland tot 1913 in deze levering wist te verwerven;

30. de groote inzinking voor Engeland van 1913 tot 1922, die maar voor een klein deel door de Vereenigde Staten werd overgenomen;

40. de inzinking van Duitschland, die zich in 1922 begon te herstellen, doch door de Roerbezetting in 1923 veel dieper werd om in 1925 een beginnend herstel te vertoonen.

Het merkwaardige van deze exportcijfers is dat zij den indruk schijnen te vestigen dat de kolen crisis althans voor Engeland reeds overwonnen is.

Prof. de Vooy's vestigde er evenwel in zijn rede de aandacht op dat men daarbij in aanmerking moet nemen, dat juist in den kolen-export de zwaarste concurrentie heerscht en de prijzen sterk gedrukt zijn.

In eersten aanleg heeft de kolenproductie geen internationaal, maar een regionaal karakter; elke mijn en elk mijn-district heeft haar natuurlijk afzetgebied in hare onmiddellijke omgeving. In hoofdzaak exporteerden alleen Engeland en Westfalen, beide gunstig gelegen voor het overzeesche transport. In dezen tijd van crisis, nu de oude afzetgebieden niet voldoende kunnen opnemen, zijn zij genoopt andere te zoeken en verontrusten daardoor het prijsniveau ook in die streken waar zij vroeger niet aan de markt kwamen.

Als belangrijkste momenten voor het inzicht in de tegenwoordige crisis wees Prof. de Vooy's op het volgende:

10. de vermindering in het gebruik als gevolg van de maatregelen tot brandstofbesparing tijdens de jaren van duurteenschaarschte en als gevolg van de algemeene slapte in de in-

kostprijs. Het pogen om nieuw afzetgebied te veroveren met behulp van regeeringssubsidies of geprievileerde vrachten kan de moeilijkheden alleen verplaatsen, maar niet verhelpen.

In het debat waren twee interessante momenten. Ir. Guyot van der Ham brak, met al de overtuiging van den technicus, een lans voor een meer economische mijnexploitatie, een van de belangrijkste factoren in het onvermijdelijk saneeringsproces. Aan het slot van zijn rede bleek ook hij daarnaast een beperking van de productie onvermijdelijk te achten en dit doet de vraag rijzen, of hij toch de beteekenis van technische verbeteringen voor het herstel van de crisis niet te hoog aan sloeg.

Is inderdaad de kolenconsumptie zoo elastisch, dat deze door enkele procenten kostprijzdaling, belangrijk wordt gestimuleerd?

Prof. van Iterson besprak de mogelijkheid van internationale syndicaatvorming. Deze is practisch buitengesloten. Toch is het juist het Rheinisch Westfälische Kolensyndicaat geweest, dat in Duitschland de vruchtbare technische ontwikkeling van vóór den oorlog mogelijk heeft gemaakt en daarmee wellicht in laatste instantie een verbruikersbelang heeft gediend.

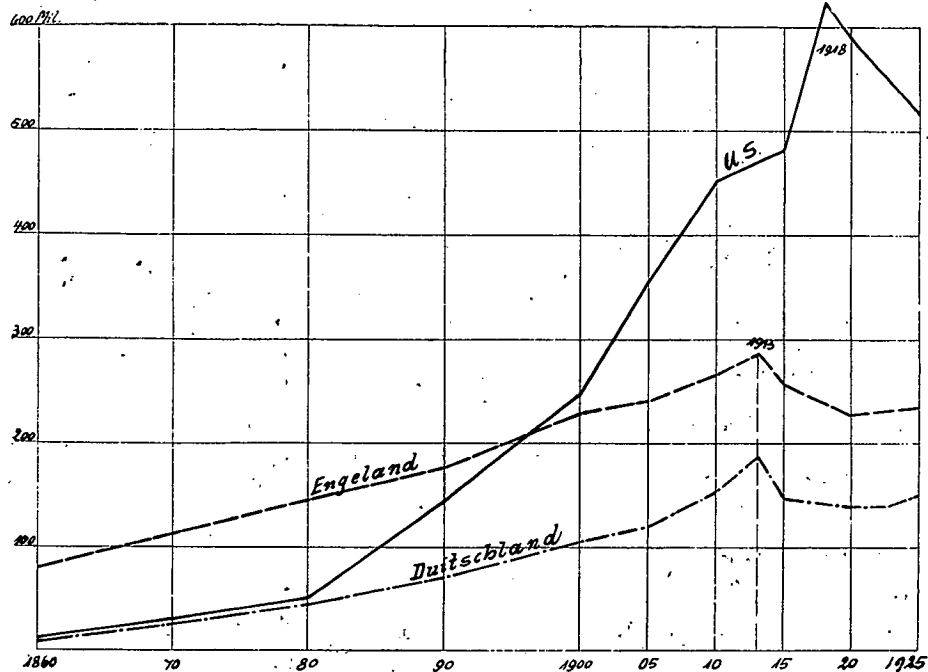

Fig. 3

dustrie en de scheepvaart. De eerste oorzaak heeft een duurzaam karakter; zelfs in die gevallen, waarin bij de tegenwoordige kolenprijzen, de zwarte brandstof voordeliger is dan olie, zal men veelal niet meer tot haar terugkeeren;

20. de vermeerdering van de productiecapaciteit tijdens en na den oorlog, vooral in de neutraal gebleven landen en met name in Amerika;

30. het achterblijven van de technische ontwikkeling in de oorlogvoerende landen, waar men tijdens den oorlog de mijnindustrie sterk heeft moeten ontzien, die, bevrijd van concurrentie, weinig of geen prikkel meer had zich te moderniseeren.

Als gezonde middelen tot herstel komen alleen maar in aanmerking het streven naar minder aanbod en naar lager

Een van de voorbeelden van een industriële ontwikkeling die, aan de vrije concurrentie overgelaten, in het moeras blijft steken en eerst bij een zekere protectie van het prijsniveau tot ontplooiing kan komen.

In zijn antwoord gaf Prof. de Voys een zeer sterk sprekend beeld van het verschil tusschen den toestand in Duitschland en Engeland.

In Duitschland is het saneringsproces reeds een goed eind op weg; oude mijnen zijn gesloten, nieuwe komen in exploitatie, de technische uitrusting staat op zeer hoog peil, de productie per man en per dag is grooter dan vóór den oorlog.

In Engeland daarentegen heeft men eerst een productie bereikt van 80 pCt. van vóór den oorlog.

Vele mijnen zijn zeer achterlijk van outillage; het totaal verouderde mijnrecht kent nog royalties toe aan den eigenaar van den bovengrond; bovendien is de grondeigendom zeer versplinterd. (Wie herinnert zich niet het aardige kaartje uit het boek van Chiozza Money dat de „Jig Saw puzzle” van deze grondverdeling in beeld brengt.)

Ook de mijnen zijn in zeer verschillende handen: de 2600 ontginningszetsels zijn verdeeld over 1400 ondernemingen van zeer uiteenlopend karakter; er bestaat nog een mijn met 2 (twee) arbeiders en er zijn tal van mijnen met 50 tot 100 arbeiders.

Het zal uiterst moeilijk blijken deze ongelijksoortige grootheden tot samenwerking te brengen en het is te betreuren, dat Engeland de organisatie, die men noodgedwongen tijdens de oorlogsjaren tot stand heeft gebracht, onmiddellijk daarna heeft opgeheven.

Het nu weder instellen daarvan zal op groote tegenkanting stuiten.

G.

DE RIJKSMIDDELEN.

In dit nummer treft men aan het gebruikelijke overzicht van de opbrengst der Rijksmiddelen over de maand Maart 1926, vergeleken met de overeenkomstige cijfers van Maart 1925.

De gewone middelen brachten in de afgelopen maand f 40.125.700 op tegen f 35.859.700 in Maart 1925 en vertoonen mitsdien een vooruitgang van f 4.266.000. De totale opbrengst in de afgelopen maand overtrof de raming met een bedrag van f 1.942.700.

De totaal-opbrengst over het eerste kwartaal van dit jaar bedroeg f 8.955.400 méér dan die in hetzelfde tijdvak van het vorige jaar, terwijl de raming in genoemd tijdperk met f 4.430.900 werd overschreden. Laat men echter, om een meer zuivere vergelijking te verkrijgen, de rijwielbelasting, die voor verreweg het grootste gedeelte in de maand Januari van elk jaar binnenkomt, buiten beschouwing, dan blijkt, dat de opbrengst der overige middelen over de eerste drie maanden dezes jaars slechts f 593.800 steeg boven 3/12 van de voor 1926 geraamde totale opbrengst.

De inkomstenbelasting bleef zich in stijgende richting bewegen. Het surplus boven Maart 1925 beliep f 498.600 en is ongetwijfeld aan de vluggere invordering van den loopenden dienst te danken. Bij vergelijking van de ontvangsten uit deze belasting over de eerste drie maanden van 1925 en 1926 blijkt, dat de bedragen zich als volgt over de verschillende dienstjaren splitsen:

	Jan. t/m. Maart 1925:	Jan. t/m. Maart 1926:
1922/23....	f 1.302.500,—	f —
1923/24....	„ 4.934.100,—	„ 1.170.000,—
1924/25....	„ 20.026.700,—	„ 3.251.100,—
1925/26....	„ —	„ 23.236.700,—
Totaal.	f 26.263.300,—	f 27.707.800,—

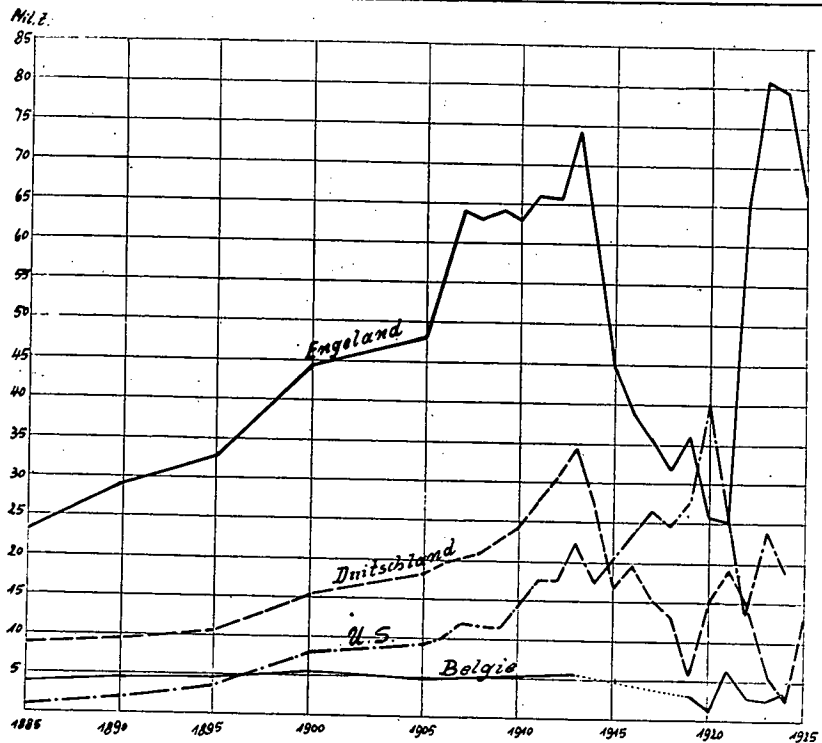

Fig 4

Op het eerste gezicht maken de hier gegeven cijfers geen slechten indruk. Bovendien kan erop worden gewezen, dat de raming in de eerste drie maanden dezes jaars met f 4.707.800 werd overschreden. Gelijk reeds meermalen werd opgemerkt, moet men echter met het trekken van bepaalde conclusies uiterst voorzichtig zijn. Zoolang de snellere invordering en de scherpere controle nog factoren van betekenis blijken te zijn, laat zich omtrent den verderen loop der inkomstenbelasting weinig of niets voorspellen.

Voor het vrij onbetekenende verschil in de opbrengst der dividend- en tantiëmebelasting (f 22.300 méér) kan geen bepaalde reden worden aangegeven. Bij de vermogensbelasting, die f 135.000 méér in de schatkist bracht, deed de krachtige aandrang tot tijdiger aanzuivering zijn invloed gevoelen. Vergelijkt men de opbrengsten van de beide laatstgenoemde belastingen over de eerste kwartalen van 1925 en 1926 dan ziet men, dat de dividend- en tantiëmebelasting dit jaar tot dusverre f 250.400 minder, de vermogensbelasting daarentegen f 112.600 meer opleverde. Bij beide middelen bleef de opbrengst over laatstbedoeld tijdvak bij de raming ten achter; het na-deelig verschil bedroeg resp. 2.817.000 en f 637.000. Uiteraard zegt dit laatste evenwel niets omtrent den verderen loop van deze belastingen.

De suikeraccijns liep met f 115.400 terug, een gering verschil, waaraan weinig waarde is te hechten. De wijnaccijns daarentegen gaf een hooger opbrengstcijfer te zien (f 42.100 méér), een gevolg van het toenemend verbruik van sommige wijnsoorten (port, samos, enz.) tegenover de afnemering van het gedistilleerdverbruik. Dit laatste kwam dan ook uit in de daling van den gedistilleerdaccijns, die f 125.200 minder opracht dan in Maart 1925. De loop van laatstgenoemden accijns blijft zich in dalende richting bewegen. Over het eerste kwartaal 1926 kwam reeds f 288.000 minder binnen dan in hetzelfde tijdvak van 1925, terwijl de raming bij lange na niet werd bereikt (nadeelig verschil f 1.297.700). De reeds meermalen opgesomde oorzaken doen zich blijvend gevoelen. Voor den kleinen teruggang in de opbrengst van den zoutaccijns (van f 4.900) is een bepaalde reden niet aanwijsbaar. Uit de stijging van den bieraccijns, die de vorige maand f 25.400 méér opracht dan in Maart 1925, mag tot een toenemend bierversuik worden geconcludeerd. De geslachtsaccijns accreëerde met f 140.100, te danken aan het toene-

mend verbruik aan binnenlandsch vleesch, terwijl ten slotte de tabakaccijns f 1.726.500 opbracht, zijnde f 456.700 méér dan in de overeenkomstige maand van het vorige jaar; bij dezen laatsten accijns moge erop worden gewezen, dat de met ingang van 1 Januari 1925 in werking getreden accijnsverhooving op sigaretten en rooktabak in de eerste maanden van het vorige jaar haar invloed nog niet ten volle deed gevoelen.

De belasting op rijwielen leverde een surplus van f 111.100 op boven de inkomst van Maart 1925; wellicht heeft het vroeg ingetreden voorjaar hier een gunstigen invloed uitgeoefend.

Van de middelen, die meer in direct verband staan met het zakenleven, brachten de zegelrechten f 604.900 minder op, waarvan f 96.800 is toe te schrijven aan de lagere opbrengst der beursbelasting, en waarin zich de mindere bedrijvigheid ter beurze weerspiegelt. De registratierechten stegen met f 501.300, hetgeen wellicht in verband staat met meerdere overdrachten van vast goed. De invoerrechten stegen tot het nog nimmer bereikte, buitengewoon hooge bedrag van f 5.700.200 d.i. f 2.399.700 méér dan in Maart 1925, als gevolg van de doorwerking van de nieuwe Tariefwet, die in het eerste kwartaal van 1926 dan ook reeds f 1.586.900 boven de raming opleverde. De statistiekrechten brachten f 7.600 méér en de loods-gelden f 42.200 méér voor de schatkist op. Vooral laatstgenoemd middel maakt een goed figuur; in het eerste kwartaal van dit jaar kwam reeds f 90.400 méér in dan in hetzelfde tijdvak van 1925; bovendien werd de raming met f 88.800 overtroffen.

De inkomsten van het „Leeningfonds 1914” bedroegen in de afgelopen maand f 9.244.500 (raming f 8.313.900), waarvan ruim f 4.340.000 aan de Verdedigingsbelasting is te danken. De middelenstaat van Maart 1925 wees een opbrengst aan van f 8.342.200. In de eerste drie maanden van 1926 kwam in totaal f 23.842.600 binnen (in hetzelfde tijdvak van het vorige jaar f 22.421.100).

AANTEKENINGEN.

Verlaging der Spoorwegtarieven.

Het staat thans vast, naar wij van de Nederlandsche Spoorwegen vernamen, dat zij met ingang van 1 Juli a.s. tot tariefsverlaging zullen overgaan. Deze mededeeling hebben zij vergezeld doen gaan van het volgende beredeneerde en gemotiveerde overzicht der voorgenomen wijzigingen:

Zooals bekend, zijn sedert 1914 de tarieven voor het vervoer van reizigers verhoogd geworden, maar niet alle in gelijke mate: het gewone reizigerstarief is thans 100 pCt., het abonnementsstarief daarentegen slechts 66 $\frac{2}{3}$ pCt. hooger.

Daarom komt voor verlaging in de eerste plaats in aanmerking het gewone reizigerstarief, n.l. de gewone enkele reis-prijzen en het tarief voor buurtverkeer.

Het tarief voor abonnementskaarten blijft thans ongewijzigd.

De verlaging in het gewone reizigerstarief bedraagt ongeveer 15 tot 20 pCt., zoodat dit dan 60 tot 70 pCt. hooger zal zijn dan vóór den oorlog, dus ongeveer evenveel als het abonnementsstarief.

Houders van abonnementskaarten behoeven zich dus niet verongelijkt te achten door de omstandigheid, dat de prijzen, die zij te betalen hebben, niet verlaagd worden.

Van de tariefsverlaging wordt gebruik gemaakt om in de verhouding tusschen de prijzen van de drie klassen eenige verandering te brengen.

Dit is noodig omdat, sedert het leven duurder geworden is, de bevolking er op uit was zooveel mogelijk op de uitgaven te bezuinigen, zoodat velen, die voorheen in de I en II kl. reisden, naar de goedkoopere III kl. overgingen, wat natuurlijk voor het spoorwegbedrijf een ernstige schadepost was; ten einde het gebruik van de hoogste twee klassen weer te doen toenemen, wordt, zooals ook reeds in Zwitserland, Engeland en Duitschland plaats vond, het verschil tusschen de prijzen van de drie klassen verminderd, zoodat het reizen in de I en II kl. binnen het bereik van een grooter gedeelte van het publiek komt.

Tot dusver bedroeg de prijsverhouding 2:1,5:1, d.w.z.

voor de II kl. werd anderhalfmaal, voor de I kl. tweemaal de III kl. prijs in rekening gebracht.

Deze verhoudingscijfers zullen voortaan bedragen 1,8 (of 1,77):1,4:1, zoodat de gewone enkele reis-prijzen, thans bedragende:

	I	II	III	
tot 200 KM.....	6.5	4.875	3.25	ct. per KM.
201—300 KM.....	4.875	3.65	2.45	„ „ „
boven 300 KM.	3.25	2.45	1.625	„ „ „
zullen verlaagd worden tot:				
tot 150 KM.....	4.875	3.875	2.75	ct. per KM.
151—300 KM.....	3.9	3.1	2.2	„ „ „
boven 300 KM.	2.925	2.325	1.65	„ „ „
dus verlaging ongeveer	25 pCt.	20 pCt.	15 pCt.	
en de buurtverkeerprijzen voor een reis heen en terug				
van 10	7.5	5	4	ct. per KM.
tot 7.5	5.75	4	„ „ „	
dus verlaging	25 pCt.	23.33 pCt.	20 pCt.	

Men mag in deze voor de drie klassen ongelijke prijsverlaging geen stiefmoederlijke behandeling van de derde klasse zien; de spoorwegondernemers moeten n.l. rekening houden met het risico, dat een tariefsverlaging oplevert en dat toeneemt naarmate de verlaging belangrijker wordt, zoodat de verlaging zekere grenzen niet overschrijden mag.

Aan een tariefsverlaging nu van meer dan 15 tot 20 pCt. voor de III kl. zou een te groot risico verbonden zijn; een grotere verlaging voor de andere klassen zal daarentegen het risico niet verhoogen maar verminderen, omdat van dezen maatregel, waardoor het reizen in de I en II kl. bevordert wordt, stijging van de bedrijfsinkomsten verwacht mag worden.

Het tarief voor gezelschapbiljetten wordt verlaagd en vereenvoudigd, terwijl ook de prijzen van de uitstapjesbiljetten voor kinderen en de bagageprijzen verlaagd worden.

De prijzen van de vacantiekaarten worden slechts zooveel gewijzigd als noodig is in verband met de nieuwe verhouding tusschen de prijzen van de drie klassen.

Hieronder volgt een vergelijking van sommige bestaande prijzen (a) met de nieuwe prijzen (b).

Gewone enkele reis-prijzen.

		I	II	III	bagage p.10KG.
Amsterdam—den Haag....	a	4.10	3.10	2.05	0.30
	b	3.10	2.45	1.75	0.21
Amsterdam—Rotterdam...	a	5.60	4.20	2.80	0.36
	b	4.20	3.35	2.40	0.23
Amsterdam Groningen .. (over Zwolle)	a	13.85	10.40	6.95	0.70
	b	9.95	7.90	5.60	0.47
Amsterdam—Maastricht... (over Utrecht)	a	14.10	10.60	7.05	0.71
	b	10.15	8.05	5.75	0.48
Den Haag—Rotterdam....	a	1.60	1.20	0.80	0.20
	b	1.20	0.95	0.70	0.15
Den Haag—Arnhem.....	a	7.70	5.80	3.85	0.44
	b	5.80	4.60	3.25	0.31
Utrecht—Amsterdam Wp... a	a	2.35	1.80	1.20	0.23
	b	1.80	1.40	1.—	0.17

Retourkaarten voor buurtverkeer.

Utrecht—Amsterdam Wp... a	a	3.60	2.70	1.80
	b	2.70	2.10	1.45
Rotterdam—Dordrecht.... a	a	2.—	1.50	1.—
	b	1.50	1.15	0.80
Arnhem—Zutphen..... a	a	3.—	2.25	1.50
	b	2.25	1.75	1.20
Amsterdam—Alkmaar.... a	a	3.90	2.95	1.95
	b	2.95	2.25	1.60

Vacantiekaarten.

a	10.—	7.50	5.—
b	9.—	7.—	5.—

Provinciale- en gemeenteleeningen.

De in de Maartaflevering van het Maandschrift van het Centraal Bureau voor de Statistiek voorkomende cijfers betreffende de geconsolideerde leeningen, door provinciën en gemeenten gesloten in de afgelopen periode 1 November 1925—1 Februari 1926, stellen in staat de gegevens gepubliceerd op blz. 89 van het nummer van 27 Januari 1926 aan te vullen, zoodat deze thans betrekking hebben op een tijdvak van 21 maanden. In totaal blijken de provincies sinds 1 Mei 1924 meer dan 57 miljoen en de gemeenten bijna 412 miljoen gulden te hebben opgenomen, welke

bedragen hieronder over de zeven kwartalen gesplitst worden opgegeven.

Periodes	Aantal provinciën, die gelden hebben opgenomen	Opgenomen bedrag × f 1000	Aantal gemeenten, die gelden hebben opgenomen	Opgenomen bedrag × f 1000
1 Mei '24-1 Aug. '24	—	—	153	19.843
1 Aug. '24-1 Nov. '24	1	4.000	124	19.254
1 Nov. '24-1 Febr. '25	1	1.002	226	39.609
1 Febr. '25-1 Mei '25	1	1.198	165	81.763
1 Mei '24-1 Mei '25	2	6.200	474	160.469
1 Mei '25-1 Aug. '25	6	20.172	215	81.769
1 Aug. '25-1 Nov. '25	5	25.697	193	53.232
1 Nov. '25-1 Febr. '26	3	5.105	344	116.291
1 Mei '25-1 Febr. '26	9	50.974	566	251.292
1 Mei '24-1 Febr. '26	10	57.174	726	411.761

Het aantal provinciën, resp. gemeenten, dat deze bedragen heeft opgenomen is hierbij vermeld, waaruit blijkt, dat in het geheele tijdvak alleen door één provincie (Limburg) geen leeningen zijn aangegaan, terwijl van de 1081 gemeenten dit het geval was met 355 gemeenten.

Voor de provinciën is het hoogste bedrag opgenomen in het vóórlaatste kwartaal, nl. f 25.6 miljoen, terwijl voor de gemeenten het hoogste bedrag werd opgenomen in het laatste kwartaal (ruim 116 miljoen). Ook het aantal gemeenten, die gelden hebben opgenomen, is in dit kwartaal het hoogst, nl. 344. Deze groote toeneming ten opzichte van de vorige kwartalen kan voor een deel samenhangen met een aanvulling van de voor deze statistiek gegeven voorschriften, waarbij is bepaald, dat hierin ook de leeningen moeten worden begrepen, die bij wederzijdsch goedvinden van gemeentebestuur en geldschietter renteverlaging ondergingen, zonder dat een nieuw leeningsbesluit tot stand kwam.

Nominaal bedrag der geconsolideerde leeningen, verdeeld naar de doeleinden.

Doeleinden 1)	Periodes	
	1 Mei 1924— 1 Mei 1925	1 Mei 1925— 1 Febr. 1926
	× f 1000	× f 1000
	Provinciale leeningen	
Openbare werken	—	141
Handel en nijverheid	—	792
Electriciteitsbedrijven	4.000	2.000
Conversie	2.200	47.388
Onbekend	—	652
Totaal der provinciale leeningen.	6.200	50.974
	Gemeenteleeningen	
Vroegere diensten	206	54
Algemeen beheer	788	1.314
Openbare veiligheid	719	445
Volksgesondheid	2.536	2.242
Volkshuisvesting	15.522	9.898
Openbare werken	15.860	7.559
Eigendommen niet voor den publieken dienst bestemd	10.055	1.851
Onderwijs, kunsten en wetenschappen	15.017	9.677
Ondersteuning aan behoef. en werkl.	1.329	365
Landbouw	75	10
Handel en nijverheid	985	336
Belastingen	15	—
Bedrijven	32.659	33.075
Kasgeldvoorzieningen	367	—
Geldleeningen	82	103
Conversie	50.318	174.887
Overige doeleinden	18.265 ²⁾	10.408 ³⁾
Totaal der gemeenteleeningen ..	164.802	252.224

1) Voor een nadere omschrijving van de uitgaven ressorterende onder de verschillende rubrieken zij verwezen naar het begrotingsmodel A der gemeenten, opgenomen in het Provinciaal Blad over 1923 van elk der provinciën. Tot de rubriek „Vroegere diensten” behooren de achterstallige uitgaven van vorige dienstjaren.

2) Hieronder een bedrag van f 17.525.000 voor nog onbekende doeleinden geleend.

3) Als voren f 10.060.000.

De in de periodes 1 Mei '24—1 Mei '25 en 1 Mei '25—1 Februari '26 gesloten leeningen zijn in het voorafgaande staatje gesplitst naar de doeleinden, waarvoor geleend werd (waarbij de onderscheiding gevolgd is sinds 1924 geldende voor de gemeentebeegrotingen en -rekeningen).

De totaalcijfers van dit staatje zijn niet gelijk aan die van bovenstaand kwartaaloverzicht, omdat in de gevallen, waarbij een leening in verschillende gedeelten wordt opgenomen, in den verdeelingsstaat naar de doeleinden reeds dadelijk het *totaalbedrag* der leening wordt verantwoord in de periode, waarin voor het eerst gelden worden opgenomen, terwijl in het kwartaaloverzicht een dergelijke leening meermalen voorkomt, doch telkens slechts voor het gedeelte, dat in een bepaalde periode wordt opgenomen.

Zowel voor de provinciale als voor de gemeenteleeningen blijken de grootste bedragen voor conversiedoeleinden te zijn besteed. Voor elk der kwartalen zijn hieronder deze bedragen gesteld naast het totaal van alle leeningen en de voor andere doeleinden bestemde bedragen.

Periodes	Totaal der leeningen × f 1000	Waarvan bestemd voor	
		conversie doeleinden × f 1000	andere doeleinden × f 1000
	Provinciale leeningen		
1 Mei '24—1 Aug. '24	—	—	—
1 Aug. '24—1 Nov. '24	4.000	—	4.000
1 Nov. '24—1 Febr. '25	2.200	2.200	—
1 Febr. '25—1 Mei '25	—	—	—
1 Mei '25—1 Aug. '25	20.172	20.172	—
1 Aug. '25—1 Nov. '25	25.697	23.246	2.451
1 Nov. '25—1 Febr. '26	5.105	3.970	1.135
Totaal	57.174	49.588	7.586
	Gemeenteleeningen		
1 Mei '24—1 Aug. '24	26.365	101	26.264
1 Aug. '24—1 Nov. '24	18.210	167	18.043
1 Nov. '24—1 Febr. '25	38.004	3.711	34.293
1 Febr. '25—1 Mei '25	82.223	46.339	35.884
1 Mei '25—1 Aug. '25	82.687	60.792	21.895
1 Aug. '25—1 Nov. '25	55.719	40.890	14.829
1 Nov. '25—1 Febr. '26	113.818	73.205	40.613
Totaal	417.026	225.205	191.821

Van de ten behoeve der gemeentelijke bedrijven geleende bedragen kwamen ten laste van:

	1 Mei '24— 1 Mei '25	1 Mei '25— 1 Febr. '26
	× f 1000	× f 1000
Electriciteitsbedrijven ..	13.835	4.123
Gasbedrijven	5.870	2.666
Grondbedrijven	4.160	477
Woningbedrijven	2.476	4.221
Waterleidingbedrijven ..	2.193	6.147
Overige bedrijven	4.126	15.441
Totaal	32.659	33.075

Verder blijken nog zeer belangrijke bedragen geleend te zijn ten behoeve der volkshuisvesting (resp. 16 en 10 miljoen), openbare werken (16 en 7,5 miljoen), onderwijs, kunsten en wetenschappen (resp. 15 en 10 miljoen).

Dat de gemeenten in het algemeen in de laatste kwartalen op gunstiger voorwaarden gelden konden opnemen dan in de vorige periodes blijkt duidelijk, als wordt nagegaan, hoe hoog voor de niet tegen den parikoers gesloten leeningen de rentevoet geweest zou zijn, indien ook deze leeningen tegen parikoers waren uitgegeven.

In het volgende staatje is een samenvatting opgenomen van alle (voor zoover noodig tot den parikoers herleide) gemeenteleeningen, waarbij tevens de verhoudingscijfers zijn vermeld ten aanzien van het totaalbedrag in elk kwartaal opgenomen.

Voor elk kwartaal zijn de hoogste bedragen vet gedrukt.

Renteperscentage	Periodes					
	1 Mei— 1 Nov. '24	1 Aug. '24 1 Febr. '25	1 Febr.— 1 Mei '25	1 Mei— 1 Aug. '25	1 Aug.— 1 Nov. '25	1 Nov.— 1 Febr. '26
	Absolute bedragen in duizendtallen gulden					
Renteloos	12	11	—	0,4	—	—
Ben. 4 1/2 %	153	26	—	81	—	—
4 — 4,5 „	33	75	11	8	6	713
4,5—5 „	266	86	55	142	24.571	70.362
5 — 5,5 „	794	2.946	40.595	66.302	26.758	43.726
5,5—6 „	1.319	15.502	37.072	9.801	1.827	1.489
6 — 6,5 „	33.444	19.916	3.895	395	33	0,3
6,5—7 „	3.076	1.047	136	40	36	—
Totaal..	39.097	39.609	81.763	81.769 ¹⁾	53.232	116.291
	In % van het totaal					
Renteloos	0,03	0,03	—	0,00	—	—
Ben. 4 1/2 %	0,39	0,07	—	0,10	—	—
4 — 4,5 „	0,09	0,19	0,01	0,01	0,01	0,61
4,5—5 „	0,68	0,21	0,07	0,17	46,16	60,51
5 — 5,5 „	2,03	7,44	49,65	81,09	50,27	37,60
5,5—6 „	3,37	39,14	45,34	11,99	3,43	1,28
6 — 6,5 „	85,54	50,28	4,76	0,48	0,06	0,00
6,5—7 „	7,87	2,64	0,17	0,05	0,07	—
Totaal..	100,—	100,—	100,—	100,— ²⁾	100,—	100,—

1) In dit cijfer is begrepen de door Amsterdam opgenomen premie van f 5.000.000,—, rentende 3 pCt., die in verband met haar bijzonder karakter in de tabel evenwel buiten rekening is gelaten.

2) De som van bovenstaande verhoudingscijfers is kleiner in verband met de in nota 1 genoemde omstandigheid.

De tegen een lageren rentevoet dan 4,5 pCt. opgenomen bedragen, zijn betrekkelijk van weinig belang. Kwamen over de eerste drie kwartalen nog de hoogste percentages voor in de groep van 6—6,5 pCt., in de drie volgende kwartalen is dit het geval voor de groep van 5—5,5 pCt., terwijl voor het laatste kwartaal het hoogste percentage reeds valt in de groep van 4,5—5 pCt. Het normale rentetype, dat 1 Mei 1924 nog boven de 6 pCt. lag, blijkt dus in nog geen twee jaar tijds voor het grootste deel der gumeenteleeningen gedaald te zijn tot beneden de 5 pCt.

MAANDCIJFERS.

EMISSIES IN MAART 1926.

Prov. en Gemeentelijke Leeningen. f 10.164.850,— zijnde:

Nederland

Gelderland f 3.000.000 4 1/2 %
obl. à 99 1/2 % f 2.981.250
Helder f 757.000 4 1/2 %
obl. à 97 1/2 % „ 738.075
Totaal f 3.719.325

Duitschland

Vereen. Deutsche Steden-
leening v. h. „Deutscher
Sparkassen- und Giro-
verband“ \$ 1.500.000
7 1/2 % obl. à 95 1/2 % f 3.571.687,5
Leipzig \$ 1.000.000 7 %
obl. à 94 1/2 % „ 2.368.750
Totaal f 5.940.625

Argentinië

Buenos-Aires Pes. 600.000
5 % obl. à 76 1/2 % ¹⁾ .. f 504.900

Bank- en Credietinstellingen „ 3.895.500,— zijnde:

Obligatiën

Maatsch. voor Gemeente-
Crediet f 2.000.000
4 1/2 % obl. à 98 1/2 % ²⁾ f 1.965.000

Aandeelen

N.V. Amsterd. Liquid. kas
f 1.000.000 aand. à 120 % „ 1.200.000
N.V. Industr. Disconto-
Maatschappij f 500.000
aand. à 117 1/2 % „ 587.500
N.V. Het Onderling Cred.
f 100.000 aand. à 143 % „ 143.000

Totaal f 1.930.500

¹⁾ Introductie ter beurze. De peso à f 1,10 gerekend.

²⁾ Hiervan f 1.824.000,— bestemd voor conversie.

Hypotheekbanken	82.500,—		
zijnde:			
Aandeelen			
Rotterd. Scheepshypoth.- bank f 750.000 aand. à 110 % ²⁾ , waarop te storten 10 %	f 82.500		
Industriele Ondernemingen	3.163.750,—		
zijnde:			
Nederland			
Aandeelen			
N.V. Nederl. Darm-Indu- strie („Neda“) f 175.000 aand. à 105 % ⁴⁾ f	183.750		
N.V. Nederl. Fabriek van Gouden en Zilveren werken Gerritsen en van Kempen f. 300.000 aand. à 160 %	480.000		
Totaal	f 663.750		
Vereenigde Staten			
Cum. pref. aandeelen			
Bethlehem Steel Corpora- tion \$ 1.000.000 7 % cum. pref. aand. à 100 % f	2.500.000		
Rubber-Maatschappijen	2.400.000,—		
zijnde:			
Aandeelen			
Zuid-Preanger Rubber- Maatsch. f 2.000.000 aand. à 120 %	f 2.400.000		
Diversen	1.719.375,—		
zijnde:			
Vereenigde Staten			
Obligatiën			
Empire Gas and Fuel Comp. \$ 700.000 6 1/2 % obl. à 98 1/2 % ⁵⁾ f	1.719.375		
Spoorweg-Maatschappijen	200.000,—		
zijnde:			
Obligatiën			
N.V. Spoorweg-maatsch. „Z.-Beveland“ f 200.000 5 % obl. à 100 % ⁶⁾ .. f	200.000		
Tramweg-Maatschappijen	300.000,—		
zijnde:			
Obligatiën			
Geldersche Stoomtramweg- Mij. f 300.000 6 % obl. à 100 %	f 300.000		
Totaal ... f	21.925.975,—		
³⁾ 15 Maart laatste inschrijvingsdag.			
⁴⁾ Inschrijvingskoers voor aandeelhouders. Vrije inschrij- vers à 110 %.			
⁵⁾ Introductie ter beurze.			
⁶⁾ Idem.			
Totaal der emissies in Januari ... f	124.766.250,—		
Februari .. „	29.542.250,—		
Maart .. „	21.925.975,—		
Algemeen Totaal .. f	176.234.475,—		
Bovendien:			
f 12.060.000,— 3/m. Schatkistpromessen à f	993,65		
„ 12.260.000,— 6/m. „	987,40		
„ 15.639.000,— 4 % Schatkistbiljetten .. „	1.005,—		
Voorts werd in Maart de inschrijving opengesteld op de volgende obligatieleeningen:			
	Gulden	Rente- voet	Emissie- koers
Kerkbestuur v. d. H. H. Petrus en Paulus Eschweiler te Eschweiler	180.000	8 %	99 1/2 %
R.K. Kerkbestuur der Par. v. d. H. Bartholomeus te Poeldijk (conv.)	160.000	5 %	99 1/2 %
Caritas Verbond-Krefeld	350.000	8 %	99 1/2 %
E.E. Paters Benedikt. Schweiklberg	200.000	8 %	100 %
Barmhartige Broeders van den H. Johannes de Deo te Trier	240.000	8 %	100 %
E.E. Zusters Dominican. te Augsburg	100.000	8 %	100 %
R.K. Kerkbest. der Par. v. d. H. Anto- nius van Padua Rotterdam (conv.)	800.000	5 %	99 1/2 %
R.K. Kerkbestuur v. d. Par. „Onze Lieve Vr. v. Goeden Raad“ Utrecht (conversie)	195.000	5 %	99 %
Congregatie der E.E. Zusters van d. Allerh. Verlosser te Bühl (Baden)	375.000	8 %	100 %
R.K. Ziekenverpleging St. Joanna te Goes	350.000	5 %	99 %

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 19 April 1926.

Van de internationale markten is vrijwel alleen de Duitse beurs in de achter ons liggende berichtperiode in iets sterker mate naar voren getreden. De fondsenmarkt te Berlijn heeft nl. onder den indruk gestaan van twee factoren, welke elkander eenigszins hebben tegengewerkt. Ten gunste van een opgaande beweging werkte de ruime geldmarkt; daartegenover stond de onzekerheid ten aanzien van de besluiten, welke in de Vereenigde Staten genomen zullen worden met betrekking tot de schadevergoeding van de in beslag genomen Duitse bezittingen. Gedurende de achter ons liggende week zijn de meeningen hieromtrent nogal sterk uit elkaar geloopt, zoodat op een gegeven moment de baisse partij de overhand heeft gekregen. In het bijzonder waren hierdoor scheepvaart-aandeelen gedrukt. In het verder verloop echter keerde het vertrouwen terug; zoowel aandelen Hamburg Amerika Lijn als aandelen Norddeutsche Lloyd werden wederom in groote posten uit de markt genomen. Voorts bestond er goede belangstelling voor aandelen in steenkoolondernemingen. De berichten uit Engeland inzake de steenkoolnijverheid en de mogelijkheid van een conflict daar te lande hebben de vraag naar aandelen als Harpener, Gelsenkirchen, etc. gestimuleerd. Alles te zamen heeft bewerkt, dat tegen het einde der berichtswEEK een vaste en opgewekte stemming de overhand heeft behouden.

Te Londen heeft het vraagstuk van de steenkoolnijverheid vrijwel alle andere factoren overschaduwd. Over het algemeen was men tamelijk optimistisch gestemd, waaruit dan ook de niet sterk bewogen houding van de fondsenmarkt te verklaren valt. Alleen rubberaandeelen hebben een uitzondering gevormd, doch hier heeft de daling van den rubberprijs alle aanleiding gegeven. Doordat men van meening was, dat er ten slotte een oplossing zou worden gevonden voor de moeilijkheden in de steenkoolindustrie, hebben de overige minder gunstige factoren niet veel indruk gemaakt. Zoo werden de cijfers van den buitenland-schen handel weliswaar niet goed gecommuniceerd, doch invloed op de beurs hebben zij niet uitgeoefend. Ook de verwachting, dat de komende begroting weinig gunstige verrassingen zal brengen, werd stilzwijgend voorbijgegaan.

Te Parijs is eenige rust ingetreden, vooral onder den indruk van de vele vrijwillige bedragen, welke voor de schatkist worden geofferd. Hieruit is gebleken, dat bij een deel der bevolking het vertrouwen in de toekomst nog niet verdwenen is. De begroting sluit thans op papier. Iemand als Sir Josiah Stamp heeft dezer dagen echter nog zijn uiterst gering vertrouwen in de betekenis van dit feit openlijk uitgesproken. Iedere verdere daling van den koers van het ruilmiddel — en deze is reeds ingetreden — zet het bereikte weder op losse schroeven, doordat de uitgaven hierop sneller reageeren dan de ontvangsten. Opmerkelijk was het intusschen, dat de vraag naar buitenlandse fondsen wel iets geringer is geworden.

Te New York is de markt onregelmatig geweest. De fluctuaties zijn gering gebleven en voor zooverre het publiek zich voor de fondsenmarkt heeft geïnteresseerd, was dit hoofdzakelijk aan de zijde van de baisse het geval. Daartegenover was de afdeling voor obligaties zeer vast. Tot de ongeanimeerde houding van verschillende aandelen heeft ook de financieele onrust in Cuba bijgedragen. De gebeurtenissen, welke zich hier hebben voorgedaan, te samen met de „run” op sommige banken, hebben zich weerspiegeld in de cijfers van de Federal Reserve Bank te New York. Deze bank heeft een aanmerkelijke toeneming van de discontoeeringen aangetoond. Voorts luidden de berichten uit de industriele centra niet onverdeeld gunstig. De orders van de staalnijverheid zijn in Maart verminderd en ook de omvang van de activiteit schijnt iets te zijn afgenomen.

Ten onzent is de markt buitengewoon stil gebleven, waarbij de tendens bovendien onregelmatig was. Op de beleggingsmarkt was de vraag vrij groot, waarvan ook de gedurende de berichtperiode nieuw uitgegeven obligaties hebben geprofiteerd. De meeste van deze soorten hebben zich in een gunstig onthaal kunnen verheugen, waardoor de toewijzingen slechts een gering deel van de inschrijvingen hebben bedragen. 6 pCt. Ned. Werk. Schuld 1922: 106³/₁₆, 106¹/₁₆, 106⁷/₁₆, 106³/₈; 4¹/₂ pCt. Ned. Werk. Schuld 1917: 99¹³/₁₆, 99³/₁₆, 99⁷/₁₆, 99³/₈; 7 pCt. Ned. Indië: 101³/₄, 101²³/₃₂, 101⁵/₈; 5 pCt. Mexico £100-1000: 10¹/₄, 10¹¹/₁₆, 10⁹/₁₆; 8 pCt. Sao Paulo: 104³/₁₆, 104⁹/₁₆, 104⁷/₈.

De rubbermarkt was over het algemeen lusteloos. De voortdurende daling van het product heeft verschillende bezitters van rubberaandeelen aanleiding gegeven tot realisatie over te gaan, waarbij de vraag slechts beperkt is

gebleven tot sommige dekkingsaankopen. Dientengevolge trad een afbrokkeling van het koerspeil in, welke op den laatsten dag der berichtperiode vrij groote vormen heeft aangenomen. Van aanbod op groote schaal is echter ook toen nog geen sprake geweest. De stemming bleef op het verlaagde koerspeil over het algemeen kalm. Amsterdam Rubber: 331¹/₈, 326¹/₄, 318³/₄; Deli Batavia Rubber: 237, 229¹/₄, 223; Hessa Rubber: 432, 408, 415¹/₂; Indische Rubber: 389, 375, 367¹/₄; Kali Telepak: 368, 350, 349¹/₂; Ned. Ind. Rubber & Koffie: 326, 316¹/₂, 314¹/₂; R'dam Tapanoeli: 152, 147¹/₂, 143; Sumatra Caoutchouc: 282¹/₄, 280, 270; Wai Sumatra Rubber: 304, 294, 293.

Tabaksaandeelen hebben een grillig verloop gehad. In den aanvang der berichtswEEK was de tendens aan den vasten kant, voornamelijk in verband met berichten omtrent den onderhandschen verkoop van verschillende belangrijke partijen. Daarna echter daalde de kooplust, toen uit Indië werd gemeld, dat de oogst nogal te lijden zou hebben van het uitblijven van regen. Vooral aandelen Senembah hebben de gevolgen hiervan ondervonden. Daarentegen konden aandelen Deli Maatschappij zich beter handhaven, in verband met het feit, dat de risico's dezer onderneming, wat de weersomstandigheden betreft, meer verdeeld zijn, doordat de aanplant gedeeltelijk op hooge en gedeeltelijk op lage gronden wordt verbouwd. Arendsburg: 540, 534¹/₂, 531¹/₂; Deli Batavia: 422¹/₂, 413, 406¹/₄; Deli Mij.: 381¹/₂, 387, 379¹/₂, 377¹/₄; De Oostkust: 214¹/₂, 216³/₄, 210, 207³/₄; Senembah: 476, 481¹/₂, 467³/₄, 458¹/₄.

Suikeraandeelen waren vrij vast. De reden hiervoor is te vinden in het besluit van de suikerplanters van Cuba om den oogst met 10 pCt. in te perken. Hoewel men over het algemeen niet zeer optimistisch gestemd is ten aanzien van het resultaat van dezen maatregel, ontkent men aan den anderen kant ook niet het belang van het onttrekken van een hoeveelheid van circa 500.000 ton aan den wereldvoorraad. Niettemin zijn ook in deze afdeling de omzetten beperkt gebleven. Vorstenlanden (Cultuur Mij. der): 171, 170¹/₂, 172¹/₄; H.V.A.: 654, 657, 653¹/₄; Java Cultuur Mij.: 349, 346, 347; Kalibagor: 404, 357¹/₄ (ex div.); 357; Moorman: 430, 434, 429; Ned. Ind. Suiker Unie: 228¹/₂, 230; Poerworedjo: 109¹/₂, 108³/₄; Tjepper: 661, 672.

Petroleum-aandelen hebben slechts weinig aandacht getrokken. Opgewekt is de tendens hier echter niet geworden. Zelfs ontstond voor aandelen Koninklijke Petroleum Maatschappij tegen het slot der berichtswEEK vrij groot aanbod, zoodat de koers enkele procenten moest prijsgeven. Voor aandelen Perlak en Peudawa is de belangstelling ook sterk verminderd. De declaratie van een dividend ad 2 pCt. op aandelen Geconsolideerde Hollandsche Petroleum Mij. heeft geen enkelen invloed uitgeoefend. Dordtsche Petr. Mij.: 374¹/₂, 373¹/₄, 373; Gec. Holl. Petr.: 181¹/₄, 180¹/₄; Kon. Petr.: 390¹/₄, 391¹/₂, 389¹/₄, 387³/₄; Perlak Petr.: 77¹/₄, 76, 78¹/₄, 76; Peudawa: 47¹/₁₆, 46¹/₂, 47, 45¹/₄.

Scheepvaart-aandelen bleven onder belangstelling. Holland Amerika Lijn: 46¹/₂, 45¹/₂, 46; Java China Japan Lijn: 120¹/₄, 120; Kon. Ned. Stoomboot Mij.: 78¹/₂, 79, 79⁷/₁₆; Ned. Scheepvaart Unie: 168¹/₄, 169¹/₈, 169¹³/₁₆; Stoomvaart Mij. Nederland: 171¹/₄, 171, 170³/₄.

De markt voor binnenlandsche industriele aandelen is iets levendiger voor kunstzijdesoorten. De koersen konden eenigszins stijgen in verband met gunstige toekomstbeschouwingen en als gevolg van de jaarcijfers der Hollandsche Kunstzijde Industrie, welke een goeden indruk hebben gemaakt. De hoogste noteeringen konden echter niet behouden blijven. Centrale Suiker Mij.: 118³/₈, 118¹/₄, 118; Holl. Kunstzijde Ind.: 124¹/₄, 123¹/₂, 126¹/₄, 123³/₄; Jurgens: 167¹/₈, 165⁹/₁₆, 166³/₄; -166; Maekubee: 131¹/₄, 132¹/₄, 134, 132¹/₂; Ned. Kunstzijdefabr.: 309, 317, 307.

Mijn-aandelen waren lusteloos, met een voorbijgaande uitzondering voor aandelen Algemeene Exploratie Maatschappij. Alg. Exploratie Mij.: 124¹/₂, 128, 123, 120; Redjang Lebong: 282, 281, 284, 285¹/₂; Singkep Tin: 279, 287, 285.

De afdeling voor bank-aandelen is vast gebleven. Amst. Bank: 164¹/₂, 162¹/₄, 163¹/₄; Koloniale Bank: 197¹/₂, 194¹/₄, 194³/₈; Ned. Ind. Handelsbank: 159¹/₂, 160, 159¹/₈; Twentsche Bank: 132, 133¹/₂, 133¹/₄.

De Amerikaanse markt was stil en heeft zich geheel gedragen volgens de aanwijzingen van Wallstreet. De omzetten in aandelen Intercontinental Rubber zijn mede afgenomen. American Smelting & Ref.: 116¹/₂, 117, 113¹/₂, 115¹/₈, 114⁹/₁₆; Anaconda Copper: 87¹/₂, 89, 87¹/₄; United States Steel: 118³/₄, 119¹/₈, 118, 118¹/₄; Erie Spoorw.: 287¹/₁₆, 29⁵/₈, 29, 29¹/₄; Wabash Railw.: 38¹⁵/₁₆, 39²⁵/₃₂, 39¹⁵/₃₂.

De geldmarkt heeft weinig verandering aangetoond; pro-louigatie noteerde doorgaans 3 pCt.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

20 April 1926.

De tarwemarkt is ook deze week zeer vast gebleven met aanzienlijke prijsstijging, welke ook nu weder in de eerste plaats uitgegaan is van Noord-Amerika. In de Europeesche invoerlanden bracht het voortduren der vaste stemming in de uitvoerlanden niet dadelijk levendige markten met zich, omdat in Engeland de molens op de voorafgaande dagen veel hadden gekocht en geen aanleiding hadden in hetzelfde tempo voort te gaan. Daarbij waren op 12 April Chicago en Winnipeg wat lager en op dien dag zoowel als op den volgenden was ook op het vasteland de kooplust minder groot. Plauw was de stemming echter niet waartoe eene nieuwe vermindering van den zeilenden voorraad meewerkte. Toen ook op de volgende dagen de markten in de uitvoerlanden telkens nieuwe prijsverhoogingen meldden, nam in Europa de omzet spoedig weder toe. Zoowel in Noord- als in Zuid-Amerika waren die nieuwe prijsstijgingen omvangrijk. Aanwankelijk waren zij vooral het gevolg van dekkingen en speculatieve aankopen op den Meitermijn aan de termijnmarkt te Chicago, doch later kwamen daarbij ook nog minder rooskleurige berichten omtrent de nieuwe wintertarwe der Vereenigde Staten. Het weder zou namelijk weinig gunstig zijn voor het nieuwe gewas, dat zich daardoor niet voldoende ontwikkelt en terwijl tot nog toe de Juli- en September-termijnen te Chicago, welke tarwe van den nieuwen oogst betreffen, niet steeds in dezelfde mate waren gestegen als Mei en deze termijnen slechts noode de beweging der Mei-tarwe schenen te volgen, deden zij nu uit eigen kracht ten volle aan de prijsstijging mede. Het is de vraag of de minder gunstige berichten over de wintertarwe wel geheel gerechtvaardigd zijn, want nog steeds komen zeer hooge ramingen binnen van de te verwachten tarwe-opbrengst in verschillende der Westelijke staten, waarbij speciaal op den voorgrond wordt gesteld, dat het winterverlies dit jaar buitengewoon klein is geweest. Men dient echter niet te vergeten, dat weliswaar de opbrengst-ramingen, welke zich voornamelijk bewegen tusschen 560 tot 590 miljoen bushels veel grooter zijn dan de opbrengst van het vorige jaar, doch dat toen de oogst buitengewoon klein is geweest, zoodat ook de nu gepubliceerde cijfers nog lang niet wijzen op een werkelijk grooten oogst aan wintertarwe. Over het algemeen is men van meening, dat de stijgende prijsbeweging aan de Noord-Amerikaansche markten, vooral speculatieve oorzaken heeft, welke meer in den Mei-termijn dan in de termijnen van den nieuwen oogst haar oorsprong vinden. In de invoerlanden zijn echter geen groote voorraden aanwezig, welke het den verbruikers mogelijk maken om wegens eventueel gebrek aan vertrouwen in de prijsstijging hunne inkoop te beperken. Engeland heeft dan ook de laatste dagen weder groote inkoop van tarwe gedaan terwijl eveneens in Duitschland dagelijks weder omvangrijke zaken tot stand komen en ook Nederland en België in vrij ruime mate als koopers optreden. Daarbij komt dan nog vrij goede Italiaansche vraag, terwijl

ook Portugal deze week een enkele lading tarwe kocht. Dat Frankrijk zich nog steeds van inkoop houdt legde, bij den ook deze week niet toegenomen omvang der wereldverschepingen en de afname van den zeilenden voorraad, weinig gewicht in de schaal. Na de stillere dagen van het begin der week is overal de omzet weder toegenomen en op 19 April werd naar het vasteland zelfs zeer veel Plata-tarwe verkocht. In Engeland had het feit, dat voor de offer-tes van Plata-tarwe op aflading het natuurgewicht werd verlangd, uitbreiding der vraag voor andere soorten tengevolge. Australische tarwe ontmoet op alle markten zeer bevredigende belangstelling. Daar dus ten slotte in Europa de stijgende prijsbeweging der Noord-Amerikaansche markten, waar Canada het voorbeeld van Chicago ten volle volgde, beantwoordde met voortdurenden kooplust tot stijgende prijzen, maakte ook te Zuid-Amerika de prijsstijging verderen voortgang. Sterke prijsfluctuaties kwamen daar voor, doch het resultaat was toch eene aanzienlijke stijging der tarweprijzen sedert het begin der week. Zij bedreog aan de termijnmarkt te Buenos Aires 50 à 55 en te Rosario zelfs 60 à 75 centavos per 100 KG. Sedert ongeveer 9 Maart, toen de prijzen het laagste peil van den laatsten tijd bereikten, is nu een verhooging van ongeveer 130 centavos ingetreden. Te Chicago en Winnipeg heeft gedurende deze week de prijsstijging $7\frac{1}{2}$ à $8\frac{1}{2}$ dollarcent per 60 lbs. bedragen. Voor September te Chicago beliep zij slechts 5 cent.

Bij de vermeerderde vraag op het Europeesche vasteland wint de overtuiging veld, dat tarwe in het restant van dit seizoen minder overvloedig zal zijn dan geruimen tijd wel is aangenomen en het vertrouwen in den prijs is in den laatsten tijd wel vermeerderd. Daartegenover staat wel, dat Britsch-Indië een beteren oogst heeft dan men verwacht had, zoodat in Britsch-Indische tarwe op Mei/Juni aflading deze week zelfs zaken naar Engeland werden gedaan en dat het Argentijnsche uitvoeroverschot op 1 April berekend werd op 10 miljoen qrs. tegenover $8\frac{1}{2}$ miljoen op 1 April 1925, doch vooral deze laatste berekening is van minder beteekenis dan de cijfers aangeven. Volgens de laatste berekeningen is de tarwe-opbrengst in Argentinië precies even groot als in het vorige jaar. Volgens die berekening zijn in Argentinië namelijk omstreeks 24 miljoen qrs. tarwe binnengehaald, en dat het overschot op 1 April grooter was dan in het vorige jaar is het gevolg van het langzame tempo, waarin tot nog toe de verschepingen van nieuwe Plata-tarwe hebben plaats gevonden. Het is echter niet met zekerheid na te gaan, hoeveel van die 10 miljoen qrs. van voldoende kwaliteit zijn om door de invoerlanden te worden opgenomen en hoeveel daarvan dient te worden bewaard voor het nieuwe seizoen om dan onder de nieuwe tarwe te worden gemengd, of in Argentinië zal worden gebruikt. In Duitschland blijft het aanbod van inlandsche tarwe nog steeds uit, doch men zal nog eenigen tijd geduld moeten hebben om na te gaan of na het eindigen van den voorjaarsveldarbeid dat aanbod verder zal toenemen. Uit Oost-Europa blijven de verschepingen van tarwe nog steeds klein. De voorspelling van ruimere verschepingen van Roe-

Noteringen.

Data	Chicago			Buenos Aires		
	Tarwe Mei	Mais Mei	Haver Mei	Tarwe Mei	Mais Mei	Lijnzaad Mei
17 Apr. '26	168 $\frac{1}{8}$	74 $\frac{3}{8}$	42 $\frac{3}{8}$	13.70	7.15	15.35
10 „ '26	160 $\frac{1}{4}$	71 $\frac{7}{8}$	41 $\frac{1}{4}$	13.20	7.20	15.50
17 Apr. '25	151 $\frac{1}{8}$	106	41 $\frac{1}{4}$	15.30	9.75	22.20
17 Apr. '24	102 $\frac{7}{8}$	78 $\frac{3}{4}$	47 $\frac{3}{8}$	10.80	7.99	19.15
17 Apr. '23	126	80	45 $\frac{7}{8}$	11.90 ¹⁾	9.30 ¹⁾	22.15 ¹⁾
20 Juli '14	82	56 $\frac{3}{8}$	36 $\frac{3}{4}$	9.40	5.38	13.70

1) per April.

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten	19 April 1926	12 April 1926	20 April 1925
Tarwe (Manitoba III) .. 1	16.40	15.75	* 17,—
Rogge (No. 2 Western) .. 1	** 11.80	** 11.40	13.50
Mais (La Plata) .. 2	178,—	176,—	235,—
Gerst (48 lb. malting) .. 3	200,—	192,—	248,—
Haver (Canada 3) .. 1	11.60	11,—	11.90
Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad) .. 1	12.35	12.90	12.60
Lijnzaad (La Plata) .. 3	334,—	337,—	485,—

1) per 100 KG. 2) per 2000 KG. 3) per 1960 KG. * No. 2 Hard/Red Winter Wheat. ** Zuid-Russische.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	11/17 April 1926	Sedert 1 Jan. 1926	Overeenk. tijdvak 1925	11/17 April 1926	Sedert 1 Jan. 1926	Overeenk. tijdvak 1925	1926	1925
Tarwe ..	38.973	353.456	236.774	—	2.182	6.731	355.638	243.505
Rogge ..	6.098	56.047	28.065	96	96	—	56.143	28.165
Boekweit ..	1.543	8.275	9.454	—	140	150	8.415	9.604
Mais ..	8.514	268.654	227.293	1.553	23.799	29.204	292.453	256.497
Gerst ..	6.893	104.075	42.287	543	2.929	2.215	107.004	44.502
Haver ..	9.279	51.279	30.117	—	1.995	150	53.274	30.267
Lijnzaad ..	7.151	65.019	53.330	9.050	74.396	14.087	139.415	67.417
Lijnkoek ..	1.140	79.190	79.820	—	—	—	79.190	79.820
Tarwemeel ..	1.732	17.630	29.709	65	3.374	5.801	21.004	35.510
Andere meelsoorten ..	595	4.298	2.923	—	—	—	4.298	2.923

meënsche tarwe wordt nog niet bewaarheid en uit Rusland worden deze week geen afladingen gerapporteerd. Wel hoort men van toename der zaken in tarwe en meel uit Hongarije naar Tsjecho-Slowakije. De stand van het wintergraan in Europa blijft over het algemeen goed, doch uit Rusland spreken de berichten elkaar tegen. Eenerzijds wordt gesproken over schade door het ongunstige weder met afwisselende vorst en dooi speciaal in Noord-Westelijk Rusland, doch anderzijds wordt uit Oekraïne bericht, dat de stand daar bevredigend is en overigens geen klachten van betekenissen binnenkomen. De tegenspraak geeft echter te denken en het schijnt zeer goed mogelijk, dat ook dit jaar de Russische graanoogst zich niet geheel naar wensch ontwikkelt.

Voor rogge blijft de vraag goed en daar in Noord-Amerika de prijs aanzienlijk is gestegen, moesten ook in Europa vrij wat hogere prijzen worden betaald. De laatste dagen echter belemmeren wederverkoopters, die beneden de Amerikaanse prijzen aanbieden, eenigszins het tot stand komen van nieuwe zaken in Noord-Amerikaanse rogge. In Duitsland blijft het aanbod zeer beperkt, waartoe het ingrijpen der Duitsche regeering meewerkt, die rogge opkoopt ten einde den prijs te verhoogen. Van 12 tot 19 April steeg te Chicago de roggeprijs ongeveer $3\frac{1}{2}$ dollarcent per 56 lbs.

In maïs blijven de zaken kalm. In het begin der week was aan alle markten der invoerlanden de omzet zelfs zeer gering en vooral op aflading kwamen en komen ook nu nog slechts uiterst weinig zaken tot stand. In Argentinië is beter weder ingetreden en aan de Amerikaanse termijnmarkten ondergingen de prijzen slechts weinig verandering. Bij het intreden van het betere weder is het aanbod van Argentijnsche maïs toegenomen en werden de vraagprijzen der verschepers zelfs vrij aanzienlijk verlaagd. Op 19 April waren de Argentijnsche termijnmarkten echter vaster en ongeveer 5 centavos per 100 KG. hooger, wat tot eenige verhooging der in Europa gevraagde prijzen leidde.

Vast was de markt voor Donau maïs, zoodat Zuid-Slavische maïs ter verscheping in de zomermaanden zelfs door de verschepers werd teruggekocht. De oorzaak hiervan, evenals van het geringe aanbod voor spoedige verscheping, lag vooral in toename der zaken naar Duitsland, waarheen Donau-opwaarts geregeld zaken tot stand kwamen tot hogere prijzen dan naar de West-Europeesche zeehavens te verkrijgen waren. In Duitsland is eindelijk de vraag naar maïs toegenomen ten gevolge van den zoo sterk gestegen gerstprijzen alsmede van de afname in het aanbod van rogge, die tot nog toe in zoo sterke mate als veevoeder was gebruikt. Hamburg en Bremen kochten meer stoomende maïs dan te voren en over Rotterdam en Antwerpen werden nu en dan naar den Rijn meer zaken gedaan dan langen tijd mogelijk was geweest. Eenige verbetering onderzond de laatste dagen de vraag voor maïs in Nederland, doch levendig mag die nog allerminst worden genoemd en voor aankomende partijen waren geen bevredigende prijzen te verkrijgen. In België is de vraag naar maïs slecht ten gevolge van den ongunstigen wisselkoers, die eveneens ten gevolge heeft, dat naar Frankrijk nauwelijks zaken worden gedaan. Meer kooplust toont Italië, waar de goeie vraag naar Donausoorten ertoe bijdraagt, dat de daarvoor gevraagde prijzen voor de West-Europeesche markten te hoog zijn. Van Argentinië werd deze week wat meer maïs afgeladen, waaronder zich vrij wat maïs van den nieuwen oogst bevond. De maïsmarkt in Noord-Amerika was vast door den invloed der tarwemarkt, terwijl verder sprake was van ongunstige weersomstandigheden voor den nieuwen uitzaai. Zaken naar Europa komen echter nauwelijks tot stand en de Amerikaanse maïsmarkt wekt in de invoerlanden weinig belangstelling. Er is tegenwoordig zeer weinig maïs naar Europa onderweg en bij eenige toename der vraag lijkt eene prijsverhoging voor spoedige maïs zeer waarschijnlijk. Vermelding verdient nog, dat Nederlandsch-Indische maïs op de Nederlandsche markt weder vrij geregeld wordt verhandeld, waarbij echter voorloopig slechts partijen, welke in April of althans niet later dan half Mei worden verscheppt, belangstelling wekken.

Zeer vast blijft nog steeds de markt voor gerst. Niet slechts blijft Duitsland bij voortdoring in sterke mate als koper aan de markt, doch ook in Nederland is de vraag toegenomen, en Engeland betaalt stijgende prijzen voor Russische gerst. Ook voor Noord-Amerikaanse gerst zijn de prijzen in den laatsten tijd geregeld verhoogd, wat echter in Duitsland den omzet nauwelijks belemmerde. Het beperkte aanbod van Donaugerst vindt tot dagelijks hogere prijzen geleidelijk afname.

In haver zijn in het begin dezer week groote zaken gedaan naar Engeland en ook later is in eenigszins mindere mate tot vrij wat hogere prijzen belangstelling blijven

bestaan. Zowel Plata- als Chili- en Noord-Amerikaansche haver worden in Engeland gekocht en ook het vasteland blijft veel haver koopen. Duitsland is ook hiervoor de grootste markt, terwijl ook de Nederlandsche vraag goed is. De prijsstijging, welke ook voor haver intrad had nu en dan eene vermindering van den omzet ten gevolge, doch ten slotte worden de hogere prijzen toch telkens weder betaald.

SUIKER.

Het evenement van deze week was het besluit der Cubaansche Regeering om de ditjarige productie van het eiland met 10% te verminderen, waartoe 500.000 tons door haar van producenten zal worden aangekocht en niet op de markt zal worden gebracht. Deze maatregel zal de wereldsuikerprijzen waarschijnlijk tijdelijk ten goede komen, doch de afwikkeling van dergelijke Regeeringstransacties levert vaak groote moeilijkheden op.

In Amerika, waar de termijnmarkt vast opende om daarna iets af te zwakken, konden de noteeringen na het bekend worden van dit bericht dan ook flink aantrekken, hetgeen uit ondervolgende cijfers blijkt:

	Sp. C.	Mei	Juli	Sept.	Dec.
Slot voorafgaande week	4.02	2.35	2.47	2.60	2.70
Opening verslagweek	4.08	2.39	2.50	2.63	2.73
Laagste punt	4.05	2.35	2.47	2.60	2.70
Slot verslagweek	4.14	2.43	2.56	2.67	2.78

De ontvangsten in de Atl. havens der V.S. bedroegen deze week 79.000 tons, de versmeltingen 64.000 tons (tegen 86.000 tons in 1925) en de voorraden 242.000 tons.

Prompte Cubasuiker werd verhandeld tot ongeveer 2.31 d.c. & fr. terwijl voor April/Mei verscheping naar Europa de noteering ongeveer Sh. 11/1½ was.

De Cubastatistiek is als volgt:

	1926 Tons	1925 Tons	1924 Tons
Weekontvangsten tot 10 April	178.924	195.150	181.894
Totaal sedert 1/12 tot 10/4	2.696.051	2.782.889	2.503.703
Werkende fabrieken	172	183	162
Weekuitvoer 10 April	138.215	138.526	91.880
Totale uitvoer sedert 1/1 tot 1/4	1.462.186	1.865.924	1.663.237
Totale voorraad 10 April	1.233.866	916.965	840.466

In Engeland sloot de termijnmarkt als volgt:

Mei	Sh. 13/10½	Sept.	Sh. 14/10½
Aug.	" 14/9	Dec.	" 14/10½

De Board of Trade statistiek over Maart werd met de volgende cijfers gepubliceerd:

	Maart 1926 Tons	Jan./Maart 1925 Tons
Import Ruwsuiker	127.854	257.930
„ Geraffineerd	62.935	173.022
Totaal	190.789	430.952
Voorraad in entrepôt	414.000	—
„ raffinaderij	67.550	—
Opbrengst raffinaderijen	75.120	170.153
Totaal binnenl. verbruik	127.954	377.877
Totale export	10.608	12.310
Voorraad 28 Febr.	—	132.850
„ 31 Maart	—	185.750
Niet berek. verlies op raffinade	—	11.173

De zichtbare voorraden zijn volgens Czarnikow:

	1926 Tons	1925 Tons	1924 Tons
Duitsland 1 Maart	1.057.000	725.000	829.000
Tsjecho-Slowakije 1 April	680.000	494.000	378.000
Frankrijk 1 Maart	378.000	453.000	169.000
Nederland 1 Maart	187.000	160.000	106.000
België 1 Maart	175.000	204.000	84.000
Engeland 1 April	505.000	192.000	264.000
Europa..	2.982.000	2.228.000	1.830.000
V.S. Atlant. havens 14 April	242.000	155.000	160.000
Cuba 10 April alle havens	1.234.000	917.000	840.000
Totaal	4.458.000	3.300.000	2.830.000

Op Java verkocht de V.I.S.P. 100.000 picols Muscovados op restantcondities tot f 8½ en 100.000 picols No. 16 & hooger tot f 9.—

Voor tweedehandsch suiker was de markt vast, ofschoon slechts geringe afdoeningen tot stand kwamen. Een postje disponibile hoofdsuiker ging tot f 11.— in andere handen over.

Hier te lande was de markt een getrouwe afspiegeling van die te New York. Prijs houdend geopend, brokkelden de noteeringen vervolgens wat af om daarna wegens uitgebreiden kooplust van de zijde der speculatie sterk aan te

trekken. Mei werd f 16¼, Augustus met f 17¼, en December met f 17¼ betaald. De markt sloot iets minder geanimeerd op ongeveer dezelfde prijzen, waartoe echter te koop was.

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons, Manchester, d.d. 14 April 1926.

De Amerikaansche katoenmarkt blijft vast, doch maakt een rustigen tijd door. Prijzen hebben zich tusschen enge grenzen bewogen, en het is wel vermeldenswaard, dat j.l. Vrijdag Mid American spot te Liverpool 9.99 noteerde. Het circuleeren van den grooten oogst van dit seizoen is nog eenigszins achter vergeleken bij den vorigen oogst, daar ontvangsten in de havens thans ca. 130.000 balen en exporten 400.000 balen minder bedragen. Egyptische soorten zijn ook vast en prijzen zijn deze week slechts weinig veranderd. Locoverkopen bedroegen in de Paaschweek slechts 19.000 balen, waarvan 2500 Peruviaansche.

De Amerikaansche garenmarkt toont slechts weinig verandering. Spinners van grove garens maken een slappen tijd door, daar verkoopen van zeer weinig beteekenis zijn, hoewel wij van enkele flinke partijen hooren in de lagere nummers. Voor medio nummers bestaat een goede vraag, doch de geboden prijzen zijn over het algemeen te laag, zoodat er slechts hier en daar wat geboekt is. Naar getwijnde garens bestaat weinig vraag, zoodat dan ook de omzet zoowel voor het binnenland als voor export gering is. De commissie van de Federatie voor korteren werktijd in de Amerikaansche sectie heeft op haar gisteren gehouden vergadering de noodige schikkingen getroffen voor de gemeenschappelijke conferentie met de arbeidersafgevaardigden op a.s. Vrijdag, ten einde te beraadslagen over het voorgestelde plan van „sectional working” en contrôle, hetgeen reeds eenigen tijd geleden te berde is gebracht. Ook is er reeds een subcommissie benoemd voor het vaststellen van verkoopprijzen, welke als grondslag zullen dienen, ter nadere overweging van het Short Time Committee. Naar Egyptische garens bestaat weinig belangstelling.

Over het algemeen is de vraag gering en spinners rapporteeren „absence of trade” met enkele uitzonderingen in de fijnere nummers twist en weft. In Getwijnde garens gaat weinig om, hoewel er enkele goedkope partijtjes in Voile garens geplaatst schijnen te zijn.

Doekprijzen blijven vast. De toon is meer hoopvol dan de vorige week, voornamelijk omdat Shanghai eindelijk wat meer belangstelling begint te toonen en flinke aanvragen zendt voor witte en geverfde fancies. Stapels worden nog verwaarloosd, uitgezonderd enkele standaard-kwaliteiten, waarin eenige zaken gedaan zijn en waarvan enkele fabrikanten geprofiteerd hebben; van een algemeen handel voor een bepaalde markt is echter nog geen sprake. Dhooty en white Mull fabrikanten verkeerden nog steeds in een goede positie. Ook zijn fabrikanten van fancies meer optimistisch gestemd, doch over het algemeen, als men het groot aantal looms voor plain cloth in aanmerking neemt, is de positie in Lancashire nog niet aanmerkelijk verbeterd en is het moeilijk iets definitiefs over de markt te zeggen.

7 Apr. 14 Apr. Oost. koersen. 6 Apr. 13 Apr.

Liverpoolnoteeringen. T.T. op Br. Indië 1/5¾ 1/5¾
F.G.F. Sakellaridis 15,60 15,50 T.T. op Hongkong 2/3¼ 2/2¾
G.F. No. 1 Oomra 6,30 6,30 T.T. op Shanghai 2/11½ 2/11

KOFFIE.

Nadat de markt verleden week onder den indruk van eene hooge raming voor den volgenden Santos-oogst en van een bericht omtrent het ingrijpen van het Comité tot Verdediging van de Koffie in Sao Paulo zich vrij zenuwachtig had getoond en beurtelings flauw en vast was geweest, trad deze week tamelijk groote onverschilligheid aan den dag, zoowel ten opzichte van de bedoelde raming, als van de vernieuwde pogingen van Brazilië om de prijzen op te houden. Beide factoren bleken bij de beoordeeling van de markt op het oogenblik weder van veel minder gewicht en de stemming werd ditmaal hoofdzakelijk beheerscht door de aanbiedingen van Brazilië. Dientengevolge liepen de noteeringen aan de termijnmarkt na een kleine inzakkings in navolging van New York ten slotte weder op en bij het afsluiten van dit bericht noteerde het Santos-contract 7/8 & 2¼, ct. en het Gemengd contract ¾, a 1¼, ct. hooger dan een week geleden.

In loco bleef de stemming nog altijd kalm bij zeer matigen afzet naar binnen- en buitenland.

Volgens kort geleden per mail ontvangen berichten uit Brazilië heeft het Gouvernement van den Staat Rio in de vorige maand officieel bekend gemaakt, dat het onwaar is, dat het zich

zou hebben teruggetrokken van de „Coffee Defence Convention”. In October van verleden jaar heeft bedoeld Gouvernement met de drie andere Koffie-Statens (Sao Paulo, Minas Geraes en Espirito Santo) reeds een mondelinge afspraak gemaakt ten opzichte van de regeling der afzending van het product naar de uitvoerhavens, doch tot nu toe waren de aankomsten te Rio onder de gestelde limite gebleven en was dus beperking onnoodig. Thans heeft de Kamer het Gouvernement gemachtigd de overeenkomst ook schriftelijk aan te gaan, en zoodra dit geschied zal zijn, is het „verdedigingsplan” geheel gereed, daar de andere Statens reeds geteekend hebben.

De prijzen van gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheping zijn thans ongeveer 96/6 à 97/6 per cwt. en van dito Prime ongeveer 98/- à 99/-, terwijl zij van Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verscheping, bedragen 83/6 à 84/6.

Van Robusta op aflading zijn de aanbiedingen van Nederlandsch-Indië op het oogenblik zeer schaarsch. De laatste noteeringen waren:

Palembang Robusta April/Mei verscheping 46 ct
" " Mei/Juni " 45½ ct
alles per ¼ K.G. cif, uitgeleverd gewicht, netto contant.

De officieele loco-noteeringen bleven onveranderd 63 ct. per ¼ K.G. voor Superior Santos en 54 ct. voor Robusta. De noteeringen aan de Rotterdamse termijnmarkt waren aan de ochtend call als volgt:

	Santos-contract basis Good				Gemengd Contract basis Santos Good			
	Mei	Sept.	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.	Mrt.
20 Apr.	54½/8	51½/8	49½/8	48½/8	49½/8	47½/8	44¾	42½/8
13 "	527/8	49½	48½/8	47¼	49	457/8	43 1/4	417/8
6 Apr.	547/8	51½	49	48	50	47½/8	45	43½/8
30 Mrt.	557/8	53½	51¾	50¾/8	507/8	48½/8	46½	45

De slot-noteeringen te New-York van het aldaar geldend gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Mei	Juli	Sept.	Dec.
19 Apr.	\$ 16,88	\$ 16,26	\$ 15,65	\$ 15,07
12 "	" 16,39	" 15,65	" 15,20	" 14,69
5 "	" 16,50	" 16,05	" 15,65	" 15,06
29 Mrt.	" 17,30	" 16,80	" 16,35	" 15,90

Rotterdam, 20 April 1926.

(Mededeeling van de Vereeniging voor den Goederenhandel te Rotterdam.)

Noteeringen en voorraden in Brazilië.

Data	te Rio		te Santos		Wisselkoers te Rio op Londen
	Voorraad (In Balen)	Prijs (No. 7)	Voorraad (In Balen)	Prijs (No. 4)	
17 April 1926	126.000	25.875	1.408.000	26.500	631/32
12 " 1926	134.000	25.525	1.423.000	26.500	616/16
5 " 1926	137.000	25.600	1.370.000	26.500	711/16
18 April 1925	142.000	37.100	2.116.000	39.500	528/64

Ontvangsten uit het binnenland van Brazilië in Balen.

Data	te Rio		te Santos	
	Afgeloope week	Sedert 1 Juli	Afgeloope week	Sedert 1 Juli
17 April 1926	27.000	3.405.000	161.000	7.567.000
18 April 1925	22.000	2.835.000	165.000	8.128.000

) In Reis.

THEE.

In de afgelopen week handhaafde Londen op de thee-markt — de veilingen werden den 12en dezer weder hervat — haar vaste stemming. De prijzen voor bladthee en de ordinaire en middensorten konden nog wat verbeteren, terwijl de stemming voor de andere soorten ten volle prijs-houdend was.

Hier in Amsterdam ging weinig om, hoewel nog enkele partijen ex vorige veiling tot afdoening kwamen.

De statistiek over Maart van den Board of Trade over thee in het Vereenigd Koninkrijk geeft aanvoeren te zien ten beloope van bijna 34 miljoen lbs. Dit cijfer is 1 miljoen lbs. hooger dan het overeenkomstige cijfer van Maart 1925. Toch gaf de aanvoer van Britsch-Indische thee een vermindering te zien van ruim 2 miljoen lbs. Hiertegenover staat echter een vermeerdering der aanvoeren van Ceylon-thee met bijna 1 miljoen lbs. en van Ned.-Indische Thee met bijna 2 miljoen lbs. De vermeerdering der aanvoeren is dan ook grotendeels veroorzaakt door den grooteren aanvoer van ons koloniaal product.

Zeer opvallend is de sterke toename van de afleveringen voor binnenlandsch verbruik, die in de afgelopen maand, een cijfer bereikten van ruim 34 miljoen lbs., dat 4 miljoen lbs. hooger is dan verleden jaar. Ook de uitvoeren namen, vergeleken bij verleden jaar, wederom toe en toonen een vermeerdering aan van 1 miljoen lbs. Maart 1926 geeft daarvoor een cijfer te zien van bijna 7 miljoen lbs.

De voorraden in entropot zijn door die mutaties van ruim 202 miljoen lbs. op ult^o Februari teruggegaan tot ruim 195 miljoen lbs. op ult^o Maart, een teruggang dus van 7 miljoen lbs. Het cijfer der voorraden staat thans bijkans 33 miljoen lbs. lager dan verleden jaar op hetzelfde tijdstip.

Amsterdam, 19 April.

RUBBER.

De afgelopen week kenmerkte zich door een verdere daling der rubberprijzen. De stemming was over het algemeen zeer flauw; de kooplust van consumenten bleef gering, zoodat de omzet zich hoofdzakelijk tot de termijnpositie beperkte.

De slotnoteeringen luiden als volgt:

Ia Crêpe:	
	
April	1.29½	1.48
April/Juni	1.30½	1.47½
Juli/Sept.	1.28	1.43½

20 April 1926.

COPRA.

De Copramarkt was de afgelopen week tamelijk vast gestemd. Het aanbod van de productielanden werd gemakkelijk opgenomen. Van de margarinefabrieken toonden de groote consumenten weinig belangstelling, doch de kleine kochten regelmatig.

De slotnoteeringen zijn:

Nederl.-Ind. f.m.s.	stoomend	f.	34½/8
"	"	Mrt./Apr. afl.	"	34½/8
"	"	Apr./Mei	"	34½/8

19 April 1926.

VRACHTENMARKT.

De Noord-Amerikaanse graanvrachtenmarkt toont nog weinig verbetering; van de Northern Range was slechts zeer weinig lading verkrijgbaar hoewel de vraag naar Montreal belangrijk beter was. De vrachtprijzen zijn onveranderd, maar booten zijn niet gemakkelijk van de St. Lawrence te krijgen tegen door bevrachters geboden cijfers.

Van de Northern Range werd een lading naar West-Italië bevracht tegen 14 cts. per 100 lbs. zwaar graan en naar de Middellandsche Zee (niet Oostelijk van West-Italië, excl. Spanje) tegen 2/9 per qtr. per prompt, terwijl naar Antwerpen/Hamburg Range werd bevracht op basis van 8 cent zwaar graan, 9 cents gerst, 10 cents haver per prompt.

Van Montreal werd scheepsruimte per Mei bevracht naar Antwerpen of Rotterdam tegen 12 cts. per 100 lbs., naar Antwerpen/Hamburg Range tegen 12½ cents; naar Antwerpen direct tegen 2 sh./4½ d. per qtr. en naar de Middellandsche Zee (niet Oostelijk van West-Italië) tegen 15½ cents.

Van de Golf van Mexico werd zonder succes 15 cts. geboden voor Augustus en September naar één haven Bordeaux/Hamburg Range.

De West-Indische suikermarkt is flauw en de eenige bevrachting, die vermeld kan worden is een lading van 3700 tons van San Domingo naar U.K./Continent tegen 15/9 per prompte belading.

Een paar fosfaatladings werden bevracht van Ferdinanda naar Australië en/of Nieuw-Zeeland tegen 33/9 tot 35/-, basis één haven, 15/30 April belading.

Nadat de vrachten van de North Pacific geleidelijk waren gevallen tot 23/6 bleek toen er meer vraag kwam voor spoedige scheepsruimte de markt bijna geheel zonder booten, hetgeen een opwaartse beweging der vrachtcijfers ten gevolge had. Van Vancouver werd 25/3 betaald, daarna 26/3 en heden wordt 27/6 geboden, terwijl ruimte verkrijgbaar is tegen 31/-.

Een lading gezaagd hout werd bevracht naar 2 Australische havens tegen \$ 13, Mei/Juni belading.

De La Platamarkt was zeer willig. Iederen dag werd een flink aantal afsluitingen gerapporteerd, hoofdzakelijk voor April belading. Van Upriver werd tot 19/- betaald naar U.K./Continent. De meeste bevrachtingen hadden plaats van Bahia Blanca en de vrachten varieerden van 17/- tot 18/-, naar gelang van de grootte van de boot.

De salpetervrachtenmarkt toonde geenerlei verruiming van vraag naar ruimte. De eenige afsluiting was een boot

van 6000 ton, waarvoor 18/- werd betaald, naar één haven Antwerpen/Hamburg Range per 15 Mei/15 Juni en de markt is nu geheel ontbloot van ruimte voor volle ladingen.

Er is evenmin eenige definitieve vraag naar ruimte voor gedeeltelijke ladingen en ofschoon de reeders bereid zijn maandelijksche partijen per Juli/December naar Havre/Hamburg Range te boeken tegen 20/-, zijn de importeurs niet geneigd dergelijke vrachten te accepteren.

Naar de States komen slechts weinig aanvragen op basis van \$ 4 naar Galveston/Boston Range voor Juni en Juli belading.

In het Oosten hebben alle markten hun loome houding behouden en de vrachtcijfers zijn algemeen alltreurigst. Van Wladiwostock werd een afsluiting gerapporteerd van 3000 ton per 15/28 Juni naar Londen/Hull/Rotterdam/Hamburg tegen 18/6, optie Esbjerg/Aarhus 19/6.

Voor olie zijn de vrachten nominaal 40/- van Wladiwostock en 35/- van Dalny.

Van Kohsichang is het lage cijfer van 12/6 voor prompte belading geaccepteerd voor een gedeeltelijke lading naar het Continent.

Van Zuid-Australië werd een boot van 8500 ton bevracht tegen 23/3 basis één loshaven Middellandsche Zee/U.K./Continent per 5/25 Mei, maar kleinere booten hebben sindsdien van Victoria per April 25/- en van Sydney per April/Mei 24/- kunnen bedingen.

Van Burma is in het geheel geen vraag naar booten voor volle ladingen.

Van Indië zijn ook nog steeds weinig zaken te rapporteren; op basis per ton draagvermogen werd een April boot bevracht van Bombay naar de Middellandsche Zee, terwijl een gedeeltelijke lading palmpitten is geboekt van de Madraskust naar Genua of Marseille tegen 16/3.

Van Zuid-Afrika is bij voortdoring niets te doen in maïs, terwijl ook geen bevrachtingen van kolen plaats vonden.

De Donau toont nog steeds goede vraag voor tonnage van middelmatige grootte. De vrachten blijven vast op 17/- à 17/6 naar het Continent per April/Mei. Van de Zwarte Zee wordt op basis van 12/6 à 12/9 bevracht en er is een tamelijk goede vraag naar booten tot 5500 ton.

Orders voor erts zijn schaarsch en vele reeders geven er de voorkeur aan hunne booten in ballast te laten terugkeeren boven de lage vrachten die geboden worden.

Bilbao noteert voor Rotterdam 6/-.

Wat de time-chartermarkt betreft is de vraag wat levendiger geworden, hoofdzakelijk voor Amerikaanse rekening. Minstens 6 groote booten zijn bevracht voor reizen met gezaagd hout naar de Pacific tegen vrachten tusschen 80 cents en \$ 1,10 naar gelang van oplevering en teruglevering.

Goede kolenbooten worden gevraagd voor reizen van Sydney naar Montreal op basis van 3/9 à 4/- voor 6 maanden. Een groote tusschendekker kan geplaatst worden voor 1/2/3 transatlantische rondreizen met oplevering Marseille per eind April tegen 3/9.

Wat de uitgaande Engelsche kolenvrachtenmarkt betreft houdt de onzekere toekomst de zaken tegen. Bevrachters hebben hunne April behoeften spoedig gedekt en wenschen nu te wachten.

Van Wales werd bevracht naar: Rouen 3/6, Gibraltar 8/-, Genua 8/9, Piraeus 11/3, Alexandria 11/6, Port Said 11/-, Singapore 17/6, Las Palmas 9/9, Santos 15/6, Buenos Aires 17/-, terwijl van de Oostkust de volgende afsluitingen worden gerapporteerd: Kopenhagen 5/3, Hamburg 4/1½, Nantes 5/-, Genua 9/-, Las Palmas 10/-, Santos 15/6, Buenos Aires 17/-, Iquique 19/-, Antofagasta en Mejillones 20/-.

Wat de Amerikaanse kolenvrachtenmarkt aangaat worden tamelijk veel ladingen aangeboden speciaal voor Zuid-Amerika.

Van Hampton Roads werden booten bevracht van Rio en Pernambuco tegen \$ 3,20 à \$ 3,40.

Naar West-Italië is een boot bevracht tegen \$ 2,45 per April en Mei en naar West-Italië en Algiers tegen \$ 2,50 voor dezelfde positie.

Amsterdam, 19 April 1926.

RIJNVAART.

Week van 11 t/m. 17 April 1926.

In de aanvoeren en algemeen toestand te Rotterdam kwam geen wijziging. Ertsvrachten bedroegen gemiddeld f 0.20 met ¼ en f 0.30 met ½, lostijd. Ruwe producten naar Mannheim f 0.70 met verkorten lostijd.

Het sleeploon bedroeg f 0.27½ tarief.

De waterstand bleef gunstig, hoewel naar den Boven-Rijn op beperkten diepgang werd afgeladen.

In de Ruhrhavens bleef de toestand ongewijzigd, evenals de vracht, die Mk. .60 per ton met vrij sleepen voor exportkolen bedroeg.

DE TWENTSCHE BANK

Amsterdam - Rotterdam - 's-Gravenhage - Almelo - Dordrecht - Enschede - Hengelo -
Oldenzaal - Utrecht - Zaandam - Zwolle

Maandstaat op 31 Maart 1926

DEBET

Aandeelhouders nog te storten 90 pCt. op aandelen B, waarvoor waarborg gedeponoord	f	1.377.000,—
Deelneming in de firma: B. W. BLIJDENSTEIN & Co., te Londen	"	6.435.000,—
Deelneming in bevriende Bankinstellingen f 10.347.081,13 waarvoor in geld gestort	"	7.639.881,13
waarvoor effecten gedeponoord	f	2.707.200,—
Effecten van Aandeelhouders gedeponoord bij bevriende instellingen	"	2.000.000,—
ten eigen gebruike	"	30.764.750,—
Kassa, Wissels en Coupons	"	35.471.950,—
Ned. Schatkistbiljetten en Schatkistpromessen	"	58.890.398,58
Saldo's bij Bankiers	"	4.000.000,—
Daggeldleeningen	"	9.956.167,75
Eigen effecten en syndicaten	"	250.000,—
Saldo te leveren en te ontvangen fondsen	"	8.346.862,71
Prolongatiën gegeven	"	2.431.682,24
Debiteuren Credietvereniging	"	19.645,105,—
Af: loopende Promessen	f	56.211.790,53
Voorschotten tegen Onderpand of Borgtocht en Saldi Rek.-Crt. Af: loopende Promessen	"	1.200.000,—
Voorschotten op Consignatiën	"	55.011.790,53
Gebouwen	f	64.544.115,58
Voorschotten op Consignatiën	"	2.488.000,—
Gebouwen	"	62.056.115,58
Voorschotten op Consignatiën	"	2.992.743,95
Gebouwen	"	5.653.205,73
Totaal	f	280.157.903,20

CREDIT

Kapitaal	f	36.000.000,—
Reservefonds	"	8.822.001,91
Buitengewone Reserve	"	1.800.000,—
Waarborgfonds Credietvereniging	"	5.152.955,—
Reserve Credietvereniging	"	2.715.023,82
Aandeelhouders voor gedeponoerde Effecten als waarborg voor 90 pCt. storting op aandelen B	f	1.377.000,—
in Leen-Depot	"	34.094.950,—
Zieken- en Pensioenfondsen	"	35.471.950,—
Deposito's	"	2.531.282,48
Prolongatie-Deposito's	"	63.317.367,52
Saldi Rekeningen-Courant	"	6.183.800,—
" " " voor gelden in het Buitenland ..	f	76.466.213,15
" " " Credietvereniging	"	5.974.797,46
" " "	"	3.467.478,26
Daggeldleeningen	"	85.908.488,87
De Nederlandsche Bank	"	1.500.000,—
Te betalen Wissels	"	4.972.202,27
Geaccepteerd door derden	"	18.944.862,43
Diverse Rekeningen	"	3.796.533,91
Diverse Rekeningen	"	3.041.434,99
Totaal	f	280.157.903,20

STEENKOLEN-HANDELSVEREENIGING

(COAL-TRADING ASSOCIATION)

Hoofdkantoor te Utrecht - Filialen te Amsterdam en Rotterdam

Zooeven verscheen bij de Erven F. BOHN te Haarlem het tweede deel van

LEIDRAAD BIJ DE BEOEFENING VAN HET NEDERLANDSCHE HANDELSRECHT

door

Mr. W. L. P. A. Molengraaff
Oud-Hoogleraar te Rotterdam.

5e Herziene druk.

Prijs van het complete boek, twee deelen met 64 bijlagen, f 36.—, gebonden in 2 half leeren banden f 42.—.

RESIDENTIE HYPOTHEEK BANK 's-GRAVENHAGE

Anna Paulownastraat 97

Trustee's en Accountantscontrole

5 pCt. Hypotheekbr. tegen 100 $\frac{3}{4}$ pCt.

Opeischbaar à pari na 10 jaren
Directie: K. E. Abbing, D. van Oordt.

Adverteeren
geeft succes

Hoe beleg ik mijn geld?

DOOR

J. GROOTEN

Directeur der Levensverz. Mij. N. O. G.
Leeraar M.O. Boekhouden en Wiskunde

PRIJS f 2.50

Het boekje munt uit door duidelijkheid, terwijl de vraagstukken waarvoor de belegger zich geplaatst ziet, op heldere wijze worden uiteengezet. . . Het boekje zal voor velen, die vermogens hebben te beheeren, in verschillende opzichten als voorlichter kunnen strekken.

Nieuwe Rotterdam. Courant.

. . . en geeft daarbij blijk van feitenkennis, gezond verstand en vooral van solide beginselen . . . het is aangename lectuur en er zijn heel wat wijze lessen in verwerkt.

Financ. Weekblad v. d. Fondsenhandel.

Het behoeft geen betoog dat een zoo ervaren man, als deze directeur, elk onderdeel in bijzonderheden heeft samengesteld, waaruit hij die aan belegging wenschte te doen, groot voordeel kan trekken. . . Het is een nuttig boek.

Dagelijksche Beurscourant.

Alom verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij

Nijgh & Van Ditmar's Uitgevers-Mij., Rotterdam.

Practisch Effectenboek

ter vereenvoudiging van administratie en
te gebruiken voor de vermogensbelasting

Prijs f 1,50

Verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij NIJGH & VAN DITMAR'S
UITGEVERS-MAATSCHAPPIJ, Rotterdam.

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Bedrijfsleven en de strijd tegen de Armoede in Nederland

door Dr. CH. A. VAN MANEN.

Prijs ingenaaid f 3.—.

Gebonden f 4,75.

Voor leden der Vereeniging en geabonneerden op het Weekblad wordt dit werk beschikbaar gesteld tegen den prijs van

f 2,50 ingenaaid

f 4,— gebonden

Bestellingen richt men tot het Secretariaat van het Instituut, Pieter de Hoochweg 122, onder gelijktijdige remise per postwissel of op postchèque- en girorekening No. 8408, Rotterdam

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK

AMSTERDAM

's-GRAVENHAGE

ROTTERDAM

BATAVIA

AMOY, AMPENAN, BANDOENG, BOMBAY, CALCUTTA, CHERIBON, GORONTALO, HONGKONG, KOBE, MAKASSAR, MEDAN, MENADO, PALEMBANG, PEKALONGAN, PROBOLINGGO, SEMARANG, SHANGHAI, SINGAPORE, SOERABAYA, SWATOW, TEGAL, TJILATJAP, TOKIO, WELTEVREDEN, YOKOHAMA.